

De Hop van **Matthias de Lobel**

Ook, **Matthias de Lobel** ook al een kruidkundige en geneesheer, publiceerde een 'Kruydtboeck' maar dan in **1581**.

Net als Dodoens wijst hij op de **bloedzuiverende** werking van de hop maar preciseert daar nog bij dat dit vooral het geval is wanneer men de hop toedient gedompeld in geitenwei. Hij weet ook dat hop de '**camerganck**' bevordert en geschikt is tegen de geelzucht. Wel suggereert hij om het 'sap van hoppe' in te nemen dit met suiker te koken.

Verder voegt hij er nog bij dat het sap of het kruid met 'naerbier' gemengd, de **hoofdzweren** 'die uit hitte oorsprong hebben verzoet', als ook de hitte van **lever en maag**.

Hij voegt bij zijn medische raadgevingen de volgende opmerking:

Voor waer, het is groot wonder, dat de medecijs van desen tijdt, de selve soo luttel ende selden ghebruycken, ghemerckt dat soo excellente medicyn is.

Ook Lobelius wijst op het gebruik om de wortelscheuten als groente te eten.

'De jonghe scheutjens die inden maerte ende april eerst utcomen, soo wel vande wilde als tamme hoppe, worden vant ghemeyne volck inde plaetse van salaet geheten, die eenen lieflicken smaekce van cichorye hebben ende matelic warm zijn.'

De jonge wortelscheuten die in maart en april uitkomen, zo wel bij de wilde als bij de tamme hop, worden door het gewone volk, in de plaats an salade gegeten, deze hebben een lieflijke smaak zoals chicorij en zijn matig warm.

Daarbij voegt de Lobel dat:

*'Tot **Poperinghe** in Vlaendren groeyet de hoppe zeer overvloedich, waer datse van haer jonge ranckskens ende schueten berooft wordt, ghelijck de wijngaert, op dat de gheheele cracht ende hope van bloemen niet en vergroeyt in bladers en stelen.'*

Het valt Lobel dus op dat Poperinge toen reeds een hopcentrum was en hij geeft ons ook een teelttip mee. Door het aftrekken van de onderste uitspruitende ranken – scheerranken genoemd – zoals men bij de druivenplant doet, verkrijgt men een betere bloei en meer hopbellen, dus een betere productie. Dit voorkomt dat de levenskracht van de plant in de scheerranken en bladeren groeit.

Hij legt ook uit waarom de hoppeteelt uitbreiding vindt.

'De liberale ende voorzinnighe nature, medelyden hebbende met de coude landen, heeft henlieden dit cruydt ghegheven als eenen tweede wijngaert, om daer mede hun drancken eenen geest te gheven ende ghesonder te maecken. Waerom dat de ghemene man nerstich dezen wijngaert oeffent, ende met verplanten van wildt, tam maeckt, jaer in soo veel plaetsen, datze oock die zee wijde ghewesten vande wijngaerden te boven gaen.'

Blijkbaar kenden de voorgaande heren de slaapverwekkende eigenschap van hop niet. (2) Of werd dit aspect pas later ontdekt? In elk geval werd het weldra gebruikelijk om te slapen op

kussens gevuld met hopbellen. Zelfs de Engelse koning Karel II (1660-1685) zou op zogenaamde ‘hop-pillows’ geslapen hebben.

Januari 1581– Frans de Valois, heer der Nederlanden - Pauwel Heindericxs

De generaele staten van't lant hadden tot dezen jaere altydt verclaert dat sy de wapenen alleenelick aengenomen hadden, om uut Nederlant de vreemde soldaeten te verjagen ende hun lieden vryheyt te behouden, maer ten jaere 1581, hebben sy een placaet uitgegeven waer by dat sy verclaerden dat den Conynck van Spangnien een tyran was ende dienstvolgens vervallen was - ipso jure – vander heeschappy der vereenigde Nederlanden . De erfdom van de Nederlanden werd alsdan opgedragen aan **Frans de Valois**, Hertogh van Anjou ende van Alençon, eenighen broeder des coninc van Vranckerycke.

In Poperinge probeerde men weer eens de eindjes aan elkaar te knopen en dat moest dan maar weer met

accijnsen op het bier en de wijn.

9 januari 1581 – Hommelhof gekocht – Halmen

Christiaen vande Ameele

heeft ghecocht jeghens meester **Mahieu de Pours ende jeghen Mayken** zijn huusvrouwue **een hommelhof** – groot onderhalf ghemet xxij roeden, tende mate tende gheld – liggheende inden **Eeckhouck** metten noorthende de dreve van mijnheer Hendryck Ghyselbgrecht, met zijn complissen – twesthende den voornoemde meeser Hendryck cum suis

De zuutzyde de aeldynghen van Jan Makeblyde – toosthende Jan Christiaen ende dat omme de somme van vijfvedertich ponden grooten tghemet, te betaelen met hondert guldens ghereet ende noch hondert gulden binnen veerthien daeghen naer de dat vande halm ende de reste over de vulle betalynghe binnen drie maenden naer de date van desen – v schele te godts penninck – voor de ghemeen aermen een halfve rasiere coorens – een dobbelen spaenschen ducaet voor een hoofcleet – de lyfcoop ten laste vande blivere – dit is ghelast in twaelf penninghen parisis tsjaers tgasthuus met conditie dat de cooper zal meughen van stonden an handt an tvoorschreven goedt te slaen Ghealmp voort over erfve den ixste in lauwe lxxxj

13 januari 1581 - SAP 395 - Folio 117 verso

Boudewyn Boedt filius Jans als ghetrauwet hebbende **Jaquemyne de weduwe an Dieryck Maerten**

verbyndt in handen van **Jan de Radt ende Jan vande Walle filius Jans** - vooghden van de drie onbejaerde kynderen van **Dieryck Maerten - Dieryck - Mayken ende Lammyncken** -

verweest onder Veurnambacht - vier lynnē xix roeden landts ligghende binnen de heerlicheide van Poperinghe inden Peselhouck -
in twee partijen ghemeene met **Blaezen Lebbe** - wanaff deen partie es de hofstede daer Blaezen Lebbe voornoemt ghewoont heift -
streckende zuud ande Beque - noord den disch van Sinte Bertins -
Item twee lynnē xlvj roeden inden zelve houck in een partie van drie ghemeten iiijxx vij roeden - streckende zuud jehens tland vande heere - tnoodhende de Ghervelghatstraete - metghaders vier ghemeten en halff landts toebehoorende de voorseide Blaezen Lebbe - dwelcke ghemeene es met de voorseie partijen -
ende dat in verzeckerthede van de somme van vijff hondert derthien ponden vier schellinghen drie penninghen parisis -
omme executie -
Actum den xijde janaury 1581
Present Vande Ghoorsteene burchmeester vervanghende Deroode schepen

17 januari 1581 – Biertaksen - Resoluties B – SAP 468

Item dat men zal stellen te pachte de subsidie van **vyff schelle parisis** op elcken **stoop wyns** vutghevende ter vente by herberghiers, taverniers ende tappers,
metgaders de subsidie van zes ponden parisis op de tonne **ynghels bier**, de halfve ende deelen ten advenante,
vyff ponden parisis op de tonne **keute**, dertich schelle parisis vander tonne **inghebrauwen vyfpont bier**, te betaelen by herberghiers, taverniers ende tappers ter vente,
blyvende den ghemeenen huusman des onbelast,
daertoe de subsidie van twintich schelle parisis van elcken stoop ghebranden wyn,
incommende alles den xvijsten deser maendt voor den tydt van twee maenden exprierende den xvijste janyary 1581
Ende zal tvoorseide vyffpondt bier niet hoogher vercocht wesen van vier schelen parisis den stoop opde boete van de statuten
Actum ende ghepubliceert eodem

Item ter continueren van de verpachtinghe van de subsidie van der subsidie van **de hoppe** voor ghelycke twee maenden incommende den xxijste deser maendt ende verschynende den xxijste janyary 1581
Actum ende ghepubliceert eodem

Ter verghaderinghe van bailly, burghmeesters, schepenen, raeden ende notable deser stede es gheresolveert van **alle bieren**,
diemen sal laeten draeghen ofte voeren buuten de stede ende ceure,
sal heffen twaelf schelle parisis van elcke tonne, halff, quart, meerdere ofte mindere vaten naer advenante, in prompte penningen te verschieten byden brauwere ofte brauwereghe eer anderstont dat de zelve bieren vut de brauwerien ghelicht werden
op de boete van drie ponden parisis van elcke tonne ofte vatken, ten proffcte vanden heere, aermen ende pachtere,
welcke pennynghen ontfanghen werden by de pachtinghe voor den tydt van twee maenden incommende ten daeghe van morghen den vyfthiensten deser maendt, ende dit omme daermede te comen ter baete vande zwaere lasten daghelicx meer ende meer vallende upde voorseyde stede ende tghemeente
Actum den xiiij novembris 1580 ende ghepubliceert ten zelve daeghe

Jacob van Hondschoote filius Matthys,

levert ter greffie **Jacob de Haene** twee baelen hoppe,

d i-ste wegende ijc lxxv pond;

de ijde iiij c pond

voor de somme van xxiiij pond parisis elck hondert,

gelt ter leverynghe, te weten tot de nombre van vc ponden.

Actum den xxvij ste janaury xvc lxxxix

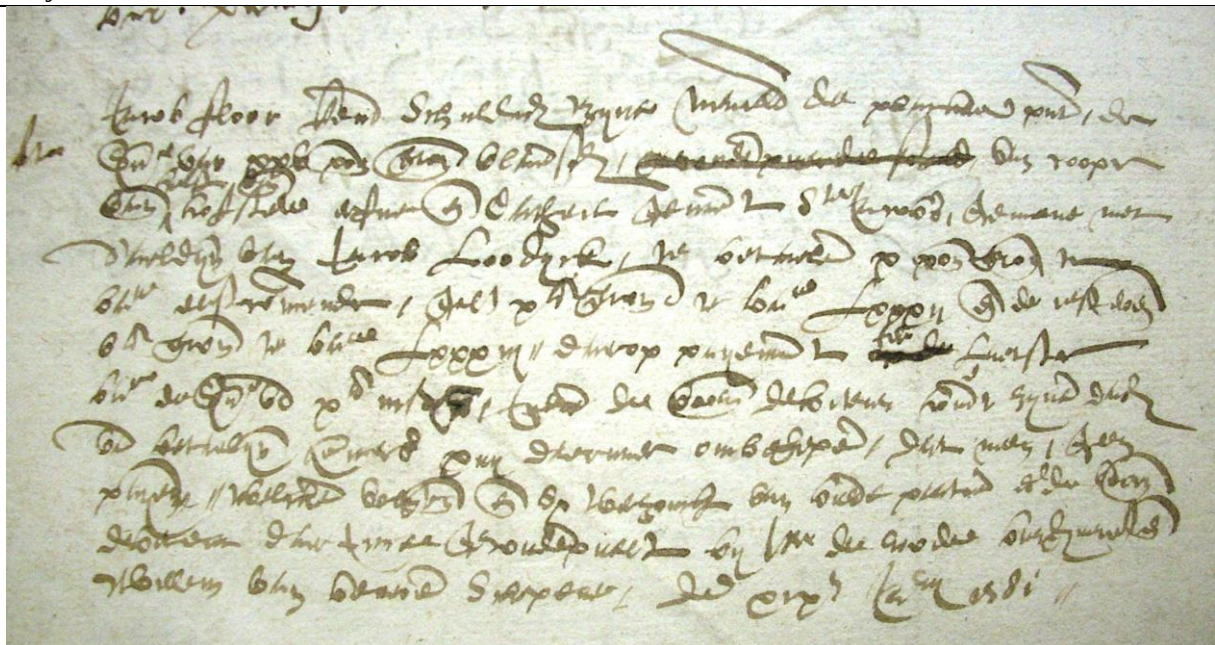
Present Jaques Hicx ende Gheleyn Huuge, schepenen

De voorseide hoppe es ter schaele ende borge voor de greffie de voornoemde Gheleyn Huuge – eodem

Ghelicht de voorseide hoppe by Jacob de Haene, by consente vande voornoemde Jacob van Hondschoote, ende present

Actum de xide february 1581

By Jaques Hicx schepen toirconde *Handteken*

Jacob Floor kend schuldigh tzyne

Maillaerd de Plackere, present,

de somme van xxv pond grooten vlamesch –

van coope van de helft vanden hofstede, erfve ende catheilen genaemt **Ste. Jacobs**,

gemeene met daeldynghen van **Jacob Loodyck** –

te betaelen x pond grooten te Bamesse eerstcommende,

ghelycke x pond grooten te Bamesse lxxxij ende de reste doende v pond grooten te bamesse

lxxxij daerop payment ten laetste vande somme van x pond iij schel tsjaers –

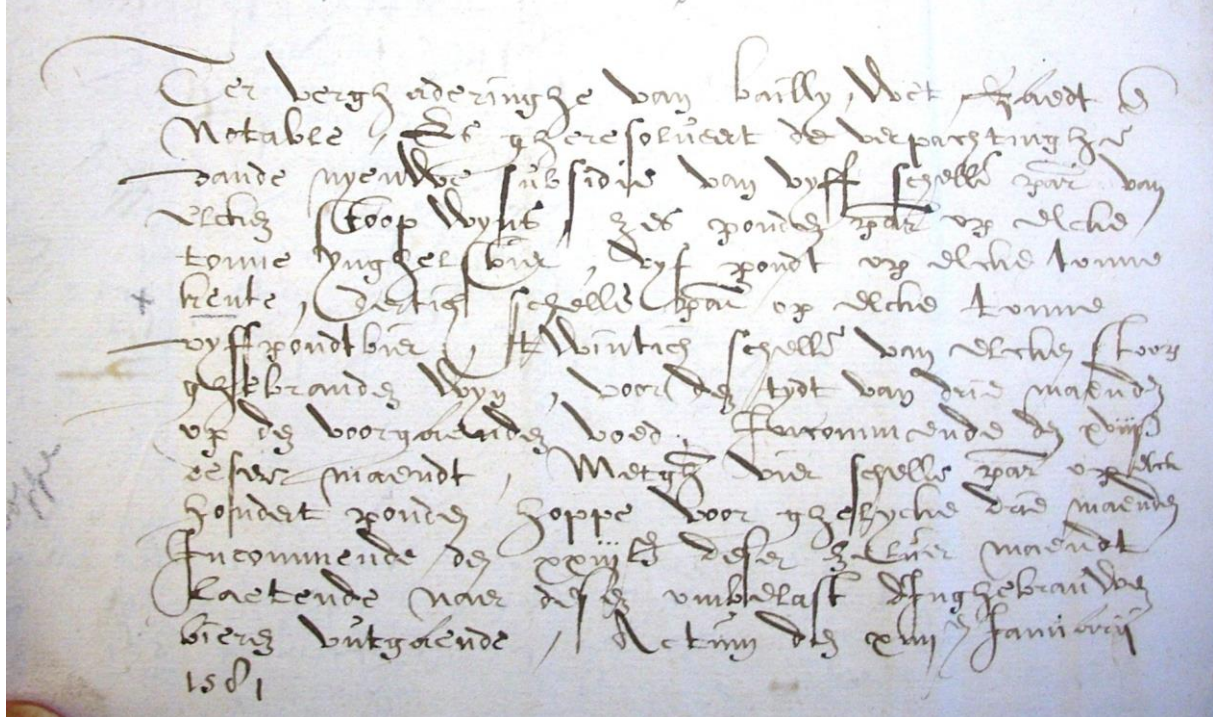
de voornoemde debiteur – houdt zijn dach van betaelinghe emmers xiiij daernaer onbegrepen

– dat neen, geen payment – welcke betaelingye ende op tverzoucke van beede partien ende

vande debiteur daerinne gecondempneert by Jan de Vroede, burghmeester, Willem de Vroede, schepene

Den xix ste january 1581

24 januari 1581 – Verpachting van de nieuwe 'subsidie' - Resoluties B – SAP 468

Ter vergaderinghe van bailly, wet, raedt ende notable
es gheresolveert ter verpachtinghe vande nyeuwe subsidie van vyff schelle parisis van elcken
stoop wyns, zes ponden parisis op elcke tonne ynghelsbier, vyf pondt op elcke tonne keute,
dertich schelle ponden op elcke tonne vyffpondtbier, twintich schele van elcken stoop
ghebranden wyn, voor den tydt van drie maenden op de voorgaenden voed,
incommende den xvijste deser maendt, metghaders **vier schelle parisis op elck hondert
ponden hoppe** voor ghelycke drie maenden incommende den xxijste deser zelter maendt,
laetende naer desen onbelast d'inghebrauwen bieren vutgaende
Actum den xxiiijste january 1581

Item datmen sal continueren in tyden bequaeme ende competent doctroyen vande ordinaire
ende extraordinair assyse op wyn, bier, sayn ende ghebranden wyn vande stede ende
nietmin die te heffen niet jegenstaende d'octroyen alsnoch niet en connen commodieuselyck
vercryghen wesen
Actum eodem

Ter verghaderynghe van bailly, burchmeesters ende schepenen vander stede van Poperynghe
es ghestatueert ende gheordonneert van nu voortan,
dat alle bauwers ende brauweghen, wie die zyn,
dat zy zullen commen morghen voor de noene voor de schepen ter camere
omme aldaer **eedt** te doen, ende aldaer eedt te doen
dat zy van nu voorts gheen bier en zullen laeten vut voeren, zy en zullen alvooren hebben
biliet vande thresorier op pene ende boete van een hondert keyzers ghuldens,
een derde ten proffycyte vande aenbryngher, een derde voor den heere ende een derd voor den
ghemeen aermen
Ende drie maenden verboden huerlieden ambacht

Noch oock de zelve brauwers gheen bier te moghen vercoopen in kannen, op ghelycke boete ter applyqueren als vooren

19 januari 1581 – De Walen en de peste - Augustyn van Hermelghem

Op den 20sten van januarius, zoo wasser zeere sterke wachte gehouden; want daer zeer veel Walen gekomen waren ontrent de Leye, want daer lag wel ontrent Verleghem wel 8 cornetten peerden, en veel voetknegten, en men vreesde zeer met dat sterk vrooms, en 's avonds dede men bezouk meest de stadt duere, en de 4 vendelen wachten en veel poorterie, en 's avonds als de wachte opgink wasser een soldaet van het vendel van den hoofdbailiu dood geschoten in de parade; op dezen tijdt zoo cesseerde **de peste** wat, maer daer zy was zoo stierf het volk zeere.

Op den 10sten van sporkele, zoo kwam'er een allaerme sobyt, want de Walen waren tot het overdrach te Menen en daer zoo roofden zy sommige schepen, en ook mede zy waren sterck wel 200 voetknegten en 40 peerden, en eer die van den stede konsten uytgeraken zoo waren zy wech.

26 januari 1581 – Hoppe gekocht - SAP 395 - Folio 118 – Renten

Clays Legier verbynd in handen ende ter proffyte van **Jacob Floor** een baeyde merrie met een blesse metghaders zynen persoon ende alle zyn ghoed - present ende toecommende –
ende dat in verzeckerthede van contrebortocht
waervoren de voorseide Floor borghe es voor de voorseide Legier jeghens Gillis Baerdts van de somme van xliij pond parisis van coope van hoppe -
omme by ghebreke van beschadicheyd daeranne te recouvreren ende verhaelen met heerlycke executie -
Actum den xxvj january xvc lxxxj –
Present Gillis Pieren ende Willem van Beveren – schepenen

Den voorseide Clays Legier kend schuldich tzyne de zelve Jacob Floor de somme van zeventhien ponden veerthien schellinghen parisis van landspacht vande jaeren lxxix te betaalen ter geliefve vande voorseide Floor -
daerinne verbynende de voorseide merrie - zyn persoon ende alle zyn ghoed - present ende toecommende -
omme executie - met heerlycke executie - wezende over den zelve Legier gehouden twee ghemeten lands te leyden omme de voorseide Floor - zonder betaelinghe –
Actum eodem

11 februari 1581 – Verver - SAP 244

Pieter Moenaerd es ghecondempneert te bethaalen **Jan de Bruyne de zone Charles**, heescher, vij pond parisis van aerbeyde ende dienst met peerden –
ghegroot ende kosten.
Gillis Speilman, verweerder, es ghecondempneert te bethaalen **Gheleyn de Joncheere**, heescher de somme van lxxv pond v schele xi deniers grooten van coope van sinaiche cooperoot ende ander stoffe van vaerwe ghecocht by **Gheleyn van Maerle**, by procuatie speciale van borge ende onder de stede van Ypere vande vide semptebmer 80 op billet van rekeninghe.

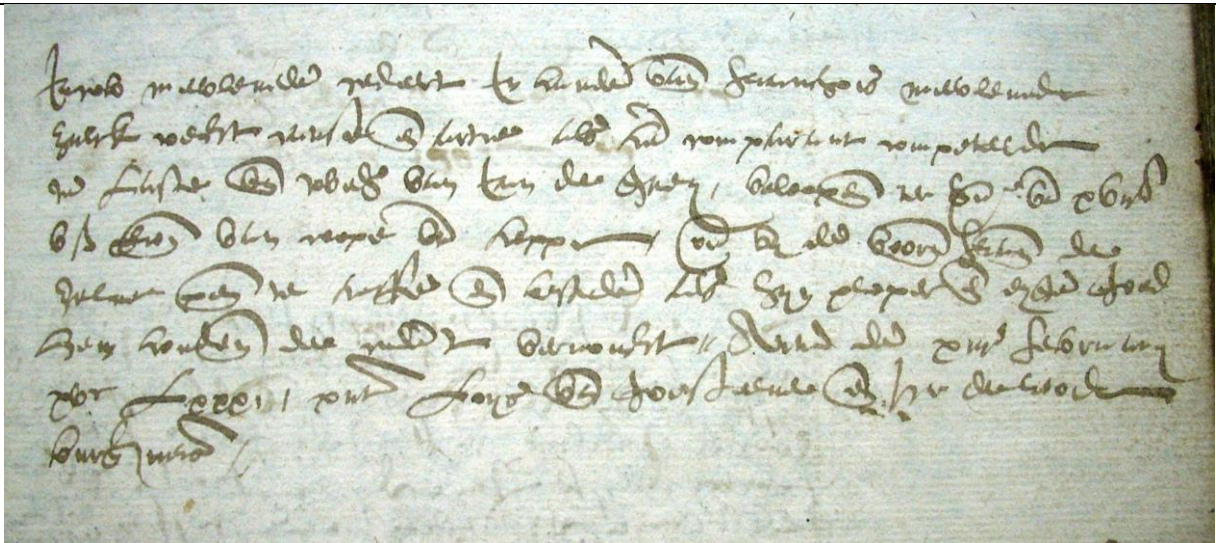
11 februari 1581 – Toussain Deveren, baljuw - SAP 255 – folio 134

Jacob Floor over zyne zone Pieter namptieert ter greffie jeghens **Toussain Deveren** als baillu vande stede, de somme van xij pond paris is van pretense boete als de voorseide Pieter ghequetst thebbene by nachte **Marcx de zone van Lauwers Dumelie**, zoo de voornoemde bailliu mainteneert

Actum den xxiste february 1581

Ghelicht tvoorseide namptissement by den voornoemde bailliu den xxv ste february xvc lxxxix
Toirconde *handteken*

13 februari 1581 – Koop van hop – Renten - SAP 395 – Folio 118

Jacob Merlevede cedeert in handen van **Fransois Merlevede**

zulck recht, cause ende actie als hem comparant competeert ten laste vande weduwe van **Jan de Gaey**, beloopende de somme van xvij pond v schele grooten van coope van hoppe omme by de voornoemde Fransois de zelve penninghen te lossen ende besteden als zijn proper ende eyghen ghoed - hem houdende vernoucht

Actum den xijde february xvc lxxxj

Present Loys de Goorsteene ende Pieter Deroode, burghmeesters

18 februari 1581 – Koop van wolle - SAP 244

Gheconsenteert **Pieter Ellieul** te procederen by decrete op de immeuble ghoedinghen van **Gheleyne de wedewe van Lauwers Sherjanssone**,

omme daeranne te verhaelen de somme van iiij xx iiij pond v schele iiij deniers grooten behelsende verwonnen schuld van **coope van wolle** metten costen van affwinninghe ende die van de decrete, ghezien dacte van catheloosheyt gezwooren by de voorseide wedewe.

25 februari 1581 – De Walen te Poperinge - Augustyn van Hermelghem

Op den 25sten van sporkele, 't welke was op eenen zaterdag, zoo wasser wederomme een allaerme, want ontren den noene zoo waren voor de Torroupoorte **Walen** en meenden de sinternelle te doorsteken, maer liep naer de stadt; aldus als die peerden van Ypre gereet waren om uyt te trecken, zoo waren zy wech, en hadden een ofte 2 landtslieden gekwetst, en men zeyde dat zy sterck waren van 100 peerden en wel 300 voetknegten.

Op den 26sten van sporkele, 't welke was op eenen zondag, ontrent den 3 uren, zoo zijnder gekomen wel **5 ofte 6 hondert Walen**, onder peerdevolk en voetvolk, en hebben het verste Overdrach wederomme verbrand, en beyde de herbergen met noch een boeyere, die geladen was op Zeeland met hoppels, en staken 't vier in het schip, en verbranden noch een binnelander geladen met graen, en daer naer verbranden zy het Overdrach te Mentens, en alzoo was't wederomme zeer kwaed voor de kooplieden om 't goet te gecrygen.

Op den 27sten van sporkele, zoo midts dien datter dit geschiet was van 's dachs te vooren van het verbranden van de Overdragen, zoo wasser een ordonnantie gemaekt by mijnheeren dat men uytter stede niet en zoude laten voeren ofte dragen eenige eedtscharen van spyse ofte van dranck, dat men daer of geen paspoort geven en zouden, **want men zeyde dat tot**

Poperinge en tot Belle vol Walen waren.

Op den lasten dag van sporkele zoo zijn de Walen 's nachts gekomen, en hebben verbrand ontrent den xij uren het Overdrach tot Schadts, en men zeyde dat zy byna het vier zoude gesteken hebben in 't Overdrach te Brielen, en dit niet vesten en wilde; 't welke gedaen zijnde zijn zy vertrocken.

Op den 28ste van sporkele zoo waren ontboden de wet van **Poperinge** tot Ypre, en zijn gecompareert en men leyde hun ten laste dat zy wel wisten dat de Overdragen zouden van de Walen verbrand worden, maer zeyden neen, dat zy dat niet en wisten;

maer bin 3 ofte 4 dagen daer naer, waren zy in de gevangenis gezet ter Zale.

Die van Ypre wilden dat die van **Poperinge** zouden de 3 Overdragen doen maken op hunnen cost, en men zeyde dat zy dat consenteerden en noch een notable somme daer by.

Op den lasten van sporkele, zoo is gekomen een cornette Schotten tot Ypre met hun capiteyn, en van Meenene afkomende zoo kwam'er 2 peerden vooren, en die waren besprongen van 12 vryebuyters, en de 2 peerderuyters keerden wederomme naer den hoop, en hebben die vryebuyters aengevallen en hebben 3 daer af gevangen en 't Yper ingebrocht, en 's anderdays daer naer zijn zy gesteld geweest aen het pellerijn, en daer is groote clachte van hun gekomen en zijn daer op gepijnt van den nieuwen beul en hebben zeer vele bekent.

3 maart 1581 - SAP 395 - Folio 119

Frans Hallynck verbyndt in handen van Guillaume Berteloot een bedde ghestoffeert - twee bedde coetsen - twee tafeles met de bancken -

ende schraegen - ende voorts alle zyn ghoedt - present ende toecomende - ende dat in

contreborghschap waervooren de voornoemde Berteloodt borghe es

voor den voronoemde Hallynck jeghens Ollivier Buelen

voor de somme van lxxvij pond xvj schele iij deniers

omme executie-

Actum den iij in maerte parisis xvc lxxxj - present Willem Derycke schepen veranghende

Gillis Pieren - schepen

Op den 12sten van maerte zijnder ingekomen tot Ypre wel 2 cornetten peerden onder Schotten en het volk van Doorneke, en ook van Brugge en 't was sondays 's nuchtens, ontrent den 8 uren, en noch daer toe 3 vendelen voetknegten, maer die bleefven in 't Overdrach te Brielen, en men drougere 't etene en ook drinckene, en naer den noene zoo vertrocken zy en ook de voetknegten; en daer marcheerden aen alle zyden volk, en men wiste niet waeromme, en 's anderdaegs zoo vertrocken ons Blauwe Rockx van Ypre ook mede, wel ontrent 2 vendelen voetvolk en trocken naer Belle, en daer ontrent vergaerde veel volk en maekten dat zy waren ontrent den 12 uren in den nacht tot Meerville ofte Merreghem, en komende zoo in den nacht

zoo waren de barieren gesloten; zy deden er geweld op, en hebben ze ingelopen, en daer lagen ontrent 70 soldaten; sommige hebben aengenomen de kerke en andere namen aen de Leye, zoo dat daer zulk eenen loop was, onder mannen en vrouwen mette kinderen; en daer naer zoo stack men het vier in de kerke, zoo datter veel volk, vrouwen en kinderen verbranden, en ook mede wert verbrand en gepillieert de gansche plaetse; daer naer zijn zy weder afgekeert en meenden eenig ander hazard te vercrygen van eenige steden in te nemen in Arthoys, want Warou wasser met 5 ofte 6 vendelen Francoysen van Nieuhove afgekomen zijnde, ziende dat zy niet en konsten geraken t'hunne meeninge, zoo zijn zy al af gekomen naer Poperinge; want op den 14sten van maerte zoo trock onze Roô Rockx van Ypre, de goetwillige, en gingen convoyeeren Moerrenau, en op den 15sten van maerte, zoo was't woensdag, zoo kwam'er wel 300 Walen met 30 lichte peerden, en meenden de sterckte van Rousbrugge by te voorziene; maer de Schotten, peerden, die tot **Poperinge** lagen, hebben dat verhoort en zijn hun naer getrocken; de Walen dat geware zijnde hebben aengenomen de kerke van Watewe, en zijn daer ingevlucht. De Schotten hebben hun zoo verrast dat zy er 2 ofte 3 dood slougen, en zy van op de kerke zeer schietende naer de Schotten, zoo is de geheele legere opgelicht van Poperinge, en zijn daer uyt getrocken, en hebben het vier in 't huys van playsance gesteken en verbrand; en ontrent den 12 uren zijn t'Ypre ingekomen onze Blau Rockx van Ypre om groot geschut, en men heeft terstond gereedschap gemaekt, en ontrent den 6 uren zoo zijn zy vertrocken van Ypre met alle gereedschap van cruyt en loot, en met 2 yseren stukken, en hebben 's nachts gereedschap gemaektom te stellen, en de Walen hebben in den nacht uyt de kerke gekomen, maer moesten wederomme daer in vertrecken.

1581. — Donné en nostre ville de Mons le xive jour de Mars, l'an de grâce mil cinq cens quatrevingt-et-un.

Lettres par lesquelles Philippe II, Roi d'Espagne etc., accorde à Catherine de Storms, veuve de Jean de Visch, en son vivant lieutenant-général du souverain-bailli de Flandre, une pension annuelle de deux cents livres, dont l'une moitié viagère pour la dite veuve, l'autre moitié viagère pour ses enfants et, en outre, une somme de deux cents florins une fois. — Ces sommes lui seront payées par le receveur des biens confisqués au quartier de Cassel et de **Poperinge**. — Il lui accorde cette pension pour la dédommager des pertes qu'elle a éprouvées par la mort de son époux qui, fait prisonnier par les rebelles d'Ypres, a été conduit à Gand, retenu en prison pendant plusieurs mois, et enfin mis à mort avec le conseiller Hessele, sans aucune forme de procès, par le seigneur de Ryhove et ses adhérents.

Original, sur parchemin, traces de soel en cire rouge pendant à une bande de parchemin.

In de 'Inventaire analytique et chronologique des chartes et documents ...', Volumes 5-7'

Van Isidore Lucien Antoine Diegerick¹
vinden we de nevensstaande brief.

Gegeven in onze stad van Bergen de 14de dag van maart, 1581

Brief van Filips II van Spanje etc. die accordeert aan Catherine de Storms, weduwe van Jan de Visch, in zijn leven leutenant-genraal van de souveriene baljuw van Vlaanderen, een jaarlijks pensioen van 200 pond, waarvan de helft voor de weduwe en de andere

helpt voor zijn kinderen daarnaast nog eens een éénmalige som van 200 gulden. Deze sommen dinen haar betaald te worden door de ontvanger van de geconfisceerde goederen in het kwartier van Cassel en van Poperinghe. Hij geeft haar dit pensioen om d-het verlies dat zij met de dood van haar man – die door de Ieperse rebellen gevangen genome was - heeft gehad te compenseren. Haar man werd naar gent gebracht en aldaar verschillende maanden gevangen gehouden en daarna ter dood gebracht samen met de raadsheer Hessele, zonder enige vorm van proces, door de heer van Ryhove en zijn aanhangers.

16 maart 1581 - De slag van de kerk van Watou – Van Hermelghem

Op den 16sten van maerte, zoo heeft ons volk mette 2 stukken geschoten, maer niet meer dan 6 ofte 8 scheuten, en ziende dat zy daer mede geen forse en deden hebben die geweert, en de **Walen** hebben uyt de kerke vreeselijk geschoten; zy hebbender vele gekwetst en dood geschoten, gelijk zy het 's dachs te vooren gedaen hadden, want

daer kwamen 's daegs te vooren in 3 wagens gekwetste, waer onder dat was een edelman van Waron, die in 't Sweerdeken gebrocht was, en op dezen 16sten van maerte, zoo is 't voetvolk van Ypre met 2 stukken artillerie t'huys gekomen, en men gink terstond gereedschap maken om 2 stukken metalen te wagenen, elk wel wegende 4000, en daer trocken vele soldaten mede van Ypre, en het was in den avondt wel 7 uren, maer het was schoon maneschijn. Den dag hier vooren zoo was den broeder van Waron, coronel over de Francoysen, den welke was lieutenant van Waron voorseyt, dood geschoten op het kerkhof van Watewe, en was vallende van zijn peerd, waerom dat Waron zeer droufve was, en dood liggende op het kerkhof presenteerde Waron 300 gouden croonen, die hem konste van daer halen, en het koste wel 5 ofte 6 Francoysen het leven, en ook werden er vele gekwetst, want de Walen schoten zoo sterck datter niemand en mochte by komen, en inden nacht zoo haelden hem de Walen zelve in de kerke, en als die van Ypre mette 2 groote stukken, en wel met 200 voetknegten trocken 's avondts uytter stede, ontrent den 7 uren, en komende tot **Poperinge**, zoo hebben zy hun zeere gehaest, en als zy tusschen Poperinge en Watewe kwamen, kwam den serjant majoor hun tegen, en dede hun wederomme keeren, want men zeyde voorwaer dat de geheele macht van de Walen kwam om ontzet te doene de kerke van Watewe, en als Monsieur de Waron, en ander capiteynen zulk hoorde, hebben hun leger opgebroken, en zijn geweken, en hebben de kerke alzo verlaten, en trocken naer Loo, doende alomme zeer veel kwaed, en de voetknegten zijn wederomme naer Ypre gekeert, die met de artillerie 's dachs te vooren uytter stede gingen.

Op den 18sten van maerte, ... zoo passeerden zeere vele Walen te peerde en te voet, en trocken al naer **Poperinge**, en vergaerden daer wel 3000 te peerde en te voet, en Montengy en Lamootte, en men hielt t' Ypre sterckte wacht.

Op den Palmzondag, zoo kwamen de Walen altijd aen **tot Poperinge**, en liepen daer alle zeer in 't breê ontrent, om alle maniere van proviande, en op den zelven tijdt zoo lagen de Schotten en Francoysen en het ander volk tot Loo en tot onder Dixmuyde en daer ontrent.

Op den 21sten van maerte, zoo kwamen **de Walen van Poperinge** in den nacht, en liepen rondomme de stede van Ypre, en stacken den brand in den nieuwen meulene buyten de Bueterpoorte, en noch in het walleken van jonkvrouwe Van Roede, buyten de Tempelpoorte, en noch in 't Marshof, en metten dage zoo vertrocken zy naer Poperinge.

Op den 22sten van maert, zoo zijn **de Walen opgelicht van Poperinge**, want zy al uytgeschoten hadden, en de mare kwam t' Ypre, en 't was in den nacht, en men laste de poorterie lanternen uyt te steken, want men verwachtte alle de Walen voor Ypre, maer zy trocken naer Loo, en ons volk had Loo verlaten 's dachs te vooren, en lag tot Dixmude, en de Walen kwamen naer Dixmude, en de Francoysen staken 't vier in Ste Jooris, en in het schipwerckershuis by de Hoogbrugge tot Dîxmude, en de Walen carmoueerden mette Francoysen, en daer bleef een gedeelte Francoysen dood, maer die van Dixmude schoten zeer met grof geschut, dat de Walen moesten wijcken; daer naer zijn de Walen wederomme vertrocken, maer hadden een gedeelte peerden mede van de cornetten van de Francoysen, en trocken wederomme naer Loo, van daer wederomme naer Poperinge, en cochten de Walen uytte en uyt hunne casselerie, ende trocken naer Meesene, en zijn daer al byeen vergaert, en elk is getrocken in zijn garnisoen, want zy waren alomme uytgelicht om de kerke van Watewe ontzet te doene.

Ontrent dezen tijdt zoo heeft **de peste** noch altijdts gecontinueert, maer niet zoo zeere; het maekte zeer kwaed weder om te zaeyen, want het was altijdts regenen, maer in het laetste van april, zoo was 't beter dan't geweest hadde, zoo dat Godt verzach. Bin den middelen tijdt van 3 weken, zoo en hoorde men niet dat de Walen zeere ontrent onze stede liepen; maer eenjegelijk buyten der stede waren zeere gekwollen van de vryebuyters, want op uytgank van april, zoo brochten er de Blau Rockx tot Ypre in IX, en smetender 3 dood ontrent Beselare; ook mede hadde den landtsman confoort dat hy die zelve mochte doodslaen, en dat om het geweld dat zy den reysenden man deden en ook den lantsman.

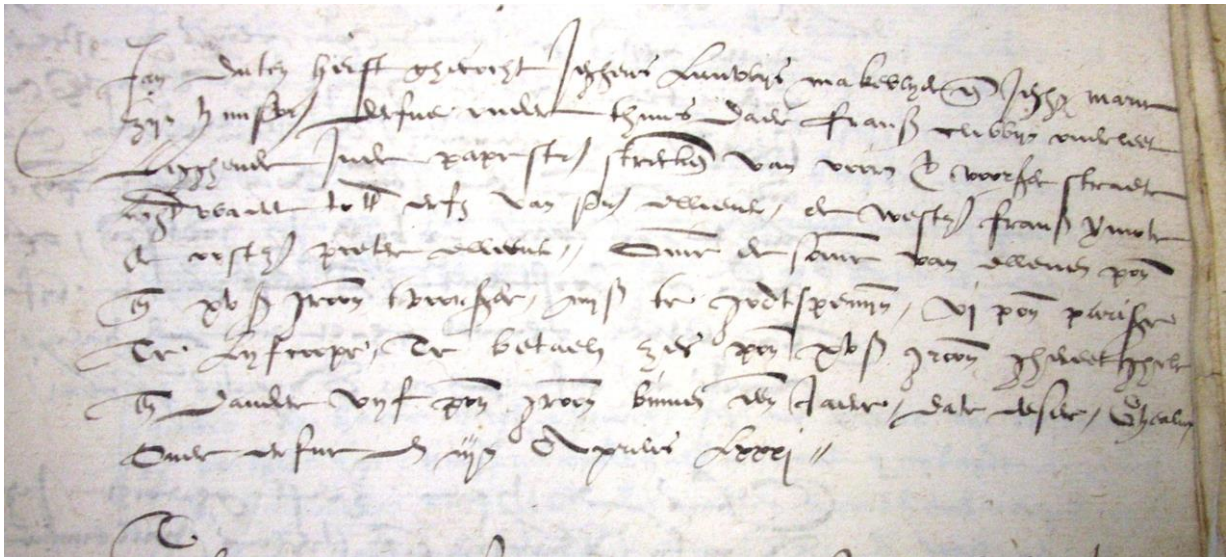
3 april 1581 – Jan Daten woont in de Leverstraat - Halmen SAP 365
--

Jan Daten

heeft ghecocht jeghens **Adriaen van Pouckes** ende jeghen **Jakemyncken** zyn huusvauwe, den helft van zeven – huuse, erfve ende catheyl metgaders de helft vander schuere ende stallinghen upgaende ende draeghende boomen, ligghende opden **Yperdamcouter**, daer den zelve Adriaen jeghenwoordelick woont, streckende van vooren ter straete, achterwaert metter westzyde langhes **de schipvaert** totte merschen vanden heere, - doostzyde derfve van **Joos Denys** ende dat omme de somme van tachtentich ponden grooten vlaemsch te betaelen vyfventwyntich ponden parisis ter ervvachtigheyt ende voorts de reste vande voornoemde pennynghen zal de cooper onder hem houden tot anderstont, dat tproces tusschen **Nicolays Cobryse** van Brugghe ende **Jan Maerten** van Nieupoort ghesleten werd

naer vooren tvoirschreven half huus verbonden staet in handen van de voornoemde Nicolays
 ende zo wert tvoorseide proces in corte tydt ghewesen wilde ende tvoorschreven halm huus
 gheaquiteirt ende ontlast waere,
 zo moet den cooper voorschreven deen helft vande resterende somme betaelen binnen eenen
 jaere ende dander helft binnen twee jaeren – iiij schele te godtspennynck
 Xxiiij pond parisis te lyfcoope
 Ghelast tvoorseide in sheeren rente als van oude tyden
 ghelast in een huer van vichthien jaeren an **Mathijs Daten** te lxxvj pond parisis tsjaers
 Ghealmpt over erfve den iijde aprilis lxxxj

3 april 1581 – Halmen SAP 365 – Papestraat

Jan Daten heeft ghecocht jehens Lauwys Makeblyde ende jehens Marie zyn huusvrauwe,
 derfve ende thuus daer Frans Clibbys overleet ligghende inde Papastraete , streckende van
 vooren de voorschreven straete achterwaert totten erfve van Pieter Ellieul – de westzyde Frans
 vermote – de oostzyde Pieter Ellieul
 Omme de somme van elleven ponden ende xv schele grooten tvoorschreven – iiij schele te
 godtspenninck – vj ponden parisis te lyfcoope
 Te betaelen zes ponden xv schele grooten ghereet ghelt ende dander vyf ponden grooten
 binnen een jaer – date deser
 Ghealmpt over erfve den iij aprilis lxxxj

30 april 1581 – De Walen blijven in de streek - Augustyn van Hermelghem

Op den lasten dag van april, zoo was't zondag, en recht naer den noene, zoo begonste het volk
 zeer uyt te gane om te gaen wandelen uytewaert, en midts dat men de poorte gesloten houdt,
 bin dat men de predicatie doet, dat is 's nuchtens van ten 9 uren totten 12 uren, en naer den
 noene van den een ure totten 3 uren, zoo 't volk gink wandelen eer de poorte gesloten wiert,
 waren besprongen van een gedeelte **Walen te peerde**, ontrent 36, en kwamen van
 Rousbrugge, en aldus wasser een groot geloop en geroup van de vrouwen, jonge dochters, en
 andere, maer daer en wierter niet meer gevangen dan 5 ofte 6 soldaten, die ook gingen
 wandelen, en sommigen vrouwen hun ringen en ander opperacoutrementen wierden hun
 afgenomen, en midts dat de poorten gesloten waren en dat men in geen constume en is open te

doene bin dat men de presse doet, zoo vertroocken zylieden als zy hun gepresenteert hadden tot onder de stede en gemaekt hadden een alaerme.

De troepen te Ieper laten zich echter ook niet onbetuigd. Zij trekken emt de Blau Rockx geregeld naar buiten. Zij trokken in mei onder andere naar Menen en naar Rijssel, steden die in handenvande Malcontenten waren. Het bleef dus heel onrustig in de streek.

Op den naesten dag naer Sinxen, zoo vergaerden noch zeer veel volk tot Loo, en die van **Rousbrugge** verwachtende beleyd te zyne hebben zeer veel boomen afgehouden en in de vaert gesmeten, en haelden zeer veel beestiael in, en veel landtslieden ook in hunne sterckte, en op den 19sten van meye, zoo warender byeen wel 7000 man, onder voetknegten en peerden tot Loo, en zy maekten 't zeer sterk.

Heindericx

Terwijl dat de prince van Parma met grooter macht de stadt Camerijck belegerde, vergaderden de staten in West-Vlaenderen oock een leger, om dat beleg af te trecken, ende den hertoge van Anjou te beter middel te geven ter ontsettingh der ingeslotenestadt. Dat leger der staten, die uut thien duyst mannen bestont, quam in 't eerste der maendt van Meye, onder het gebieft van Joos Soete, heere van Villiers, tot Loo liggen, alwaer het

vestingwercken opwierp. Door de dagelicksche versterckingen, dieder by dat leger quamen, vermeerderde het selve noch van vijf tot ses duysent mannen.

Dat statenleger met Franse en Schotse troepen, te Loo; lokte natuurlijk weer een reactie uit. Te Roesbrugge kwam nu begin juni onder leiding van baron van Montigny, een koningsleger liggen. Na enkele schremutselingen belven de legers in hun standplaatsen liggen.

De Malcontenten van Roesbrugge gingen de overdracht van de Fynteete verbranden, zodat er geen boten meer Ieper konden bereiken.

Heindericx schrijft verder: Van soo haestde Malcontenten van Rousbrugghe geen andere troepen meer te vreesen hadden, liepen sy hoe langer, hoe meer het lant af. Sy vingen ende rantsoeneerden d'inwoonders die van de gereformeerde religie waren; dagelicx haelde nsy de goederen der lantslieden af die eygendommen gebruyckten, die aen de geestelicken toebehoort hadden; sulcx deden sy ook van de gone, die landen benutten van personen, welke in beslotene steden der staten oonden ende dit onder 't pretext, van verhael der pachtsommen van de geseydegoederen, ende neitjegenstaende dat de pachters reeds aen de eygenaren voldaan hadden.

Bij al die oorlogsmiserie kwam er ook nog de pest, zo schrijft Augustyn van Hermelghem: Het coorn begonste wat te dierene, en alle eetwaren, als vleesch en boter was ook wel diere.

De peste die was ook meer dan zy een maend te vooren geweest hadde, want daer zy was stierf het volk zeere.

19 mei 1581 – Noordstraat en Vyverstraat - Halmen SAP 365

Han Cauchy heift ghecocht

jeghen Gheleyn de Conynck, als procureur over christiaen Mariaval filius Christpiaen ende over **Jan de Caesteker filius Clays**

als hoirs ende aeldynghen van wylen jonckvrouwe **Marie Zannekin** wedewe van wylen **Christiaen Mariavael**

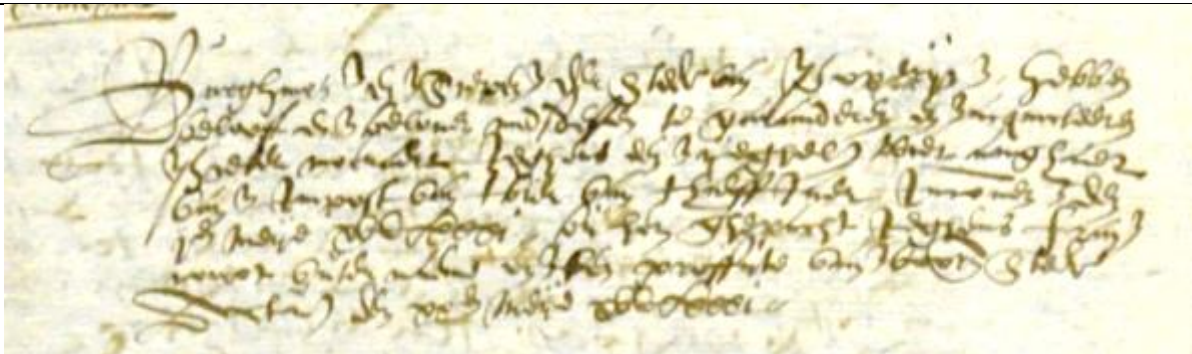
alst blyckt by procuratie speciale ende irrevocable ghepasseert voor schepenen, raedt vander stede van Ypre in date van den xxvj novembris xvc tachtentich

ghezeghelt met de zeghele vande voochden van de zelve stede van Ypre

up dobbelen sterte in groene wasse van thanteecken upden remploy gheteekent Ryckebusch te weten tyvfste deel van een huus ende erfve ligghende inde **Noortstraete**, streckende van voorn achterwaert totten erfve van Christiaen Zannekin ende Cornelis van Bethlem, doostzyde tyvyverstraetken, de westzyde Huebert Mahm Kuer (?)

dat omme de somme van derthien ponden parisis vlaemsch tvoorseyde vyfste deel iij schele par teenen godtspenninck welcken penningen den voornoemde coop behooren zal te rente de penning xvj wannof de zelve rente beghinnen zal cours te hebben vande date vanden xxvjste in november xvc tachtentich ende teerste jaer zal vallen ten verschynen den xxiiij novembris xvc lxxxj ende zo voorts continuelelick tot remborusement vande voornoemde rente, twelck de voornoemde cooper zal moeghen den te drie penninghen telcken up legghen vier ponden acht schelinghen acht penninghen grooten, met teverloop naer advenant ende rate vna tyden, mets welcken de voornoemde coop ghehoven wert de voorschreven rente suffissantelcik te ypotequeren ende besatten opt voorschreven gheheel thuus ende erfve tot verzekerynghe vande voornoemde vertoogers

20ste mei 1581 – De inpost van het bier - SAP 395 - Folio 119 verso

Borghemeesters ende schepenen der stede van Poperinghe hebben beloofd ende beloven mids desen te garanderen ende acquiteeren **Pieter Moenaert** jeghens een yeghelick wiet aengaet **van de impost van tbier** van thalff jaer incommende den 1ste mei

xvc lxxxj by hem gepacht jeghens Frans Noirot vuter namee ende ten proffyte van tvoornoemde stede

Actum den xxste meye xvc lxxxj

29 mei 1581 – De wekelijkste contributie - SAP 255 – folio 139 verso

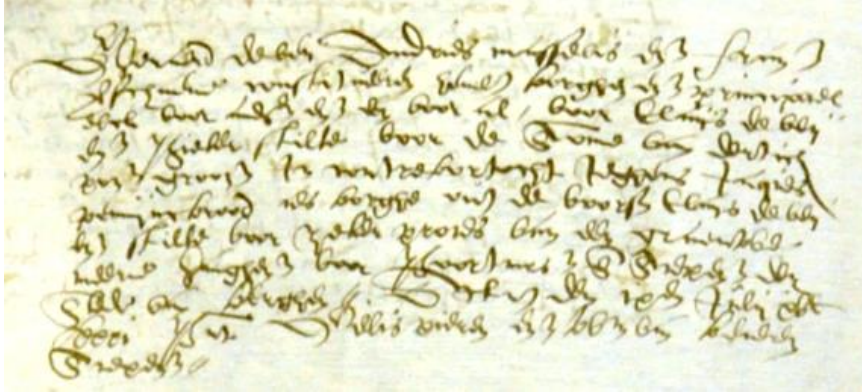
In Poperinge blijft men geld bijeen schrapen.

Gheleyn de Conynck

namptieert ter greffie deser stede de somme van xix pond iij schele parisis

spruutende vuten coopdach van **Alaerd de Groote jehens Jacob vande Walle** als
ontfangher van de wekelicke contributie van de maend september xvc lxxxxi
Actum den xxix ste meye xvc lxxxxi
Present Pieter de Roode, burghmeester
Vervanghen Willem van Beveren

9 juli 1581 - SAP 395 - Folio 119 verso

Gheraerd de Vey -
Andries Masselis ende
Frans Verschaeve -
constitueeren hemlieden
borghe ende principael -
elck voor andere ende
een voor al - voor
Claéys de Vey ende
Pieter Stille voor de
somme van dertich

ponden grooten in contrebortocht jehens Jacques Pennyncbrood als borghe over de voorseide
Clays de Vey ende Stille voor zeker proces van een graeuwe merrie hanghende voor poorters
ende schepenen der stede van Berghen
Actum den ix july xvc lxxxj
Ghillis Pieren ende Willem van Beveren - schepenen

3 juli 1581 – De Malcontenten nemen Pollinkhove in en ruïneren Poperinghe - Augustyn
van Hermelghem

Op den 3 van julius, 's nachts, ontrent den middernacht zoo hebben de Walen, die met groote
macht van peerdevolk gekomen zijn met vele voetknegten, en de hoofden waren Montengy,
Lalain en La Moote, en een gedeel van dien hebben ingenomen **Polinckhove** by Loo, en die
leger die tot Loo lach heeft dat willen beletten, maer 't en is niet gevallideert,
maer carmouseeden zeere jegens elkanderen, en hebben ook ter **Fynteelle** gehouden hunne
sterckte, en op den 4 dag van julius zoo hebben zy gelegen alby scans aen scans, elk anderen
gaen bespringen,
somwilen stond het aldus geschapen **dat geheel 't Noortkwaertier te quiste scheen te gane;**
ook en mochte men nievers reysen, want de Walen liepen verre en naer, want meest alle dage
maekten zy allaerme ontrent onze stede van Ypre, dagelijks poorters en andere lieden
vangende, en stellende op groot rantsoen.

Op den 6 van julius, zoo is het Walen-leger opgebrocken van ontrent Loo, en trock naer het
kwaertier van Hontschoote alomme arm en schamel makende, en op den 7sten van julius, zoo
zijnder een groot gedeelte tot **Poperinghe** gekomen en zijn dagelyks voor onze stede van
Ypre gekomen en vangende al dat zy crygen konsten.
Op den 8sten van julius, zoo wasser geroepen met een hallegebodt dat men zoude moeten alle
boomen afhauwen, die staen bin der Cruyse, alzo wel fruitboomen als andere, en dat de
lange schuere moest gewerd wezen, en dit al bin 3 dagen op verbeurte van boomen en huysen
en schueren, want de Walen lagen tot **Poperinghe** vast.

Op den 10sten van **julius**, zoo zijn de **Walen al vertrocken van Poperinge**, als zy daer zeer het volk uytgeteird hadden, en ook vele allomme gerooft, meest ontrent Poperinge; zy zijn getrocken naer Belle, en hebben daer ook eenige dagen gelegen.

Van hier vertrokken de Walen naar Belle.

Op den 18sten van **wedemaend**, zoo hebben de Walen al vertrocken van Belle, en men wiste niet waer, want het subitelijk aenkwam, want zy hadden hun gereedschap gemaakt, als van pionniers en van andere zaken om Zoeter Steê te beleggen, en men zeyde dat ontrent Camerijcke gekomen waren eenige Francoisen om Camerijck ontzet te doene, maer op dezen

tegenwoordigen tijdt en wiste men niet zeker de oorzake. Het geuzen leger bleef continueerelyk tot Loo liggende.

Op den 19sten van **wedemaend**, zoo wasser diversche coyen gehaelt by de **Walen van Rousbrugge**, recht by het lanthuys, wel 20. Op den zelven dag zoo was 't convoy afgeslegen met 24 wagens by **Doornycke**, en de Walen hadden wel 50 peerden van de voerlieden, en daer bleefven wel 30 Schotten dood.

Op den uytgank van wedemaend, werd **Breda** ingenomen by die van 's Hertogenbosch, en het was door hulpe van eenen serjant van het casteel, welke was niet volkomen zonder vele menschens dood, en tot groot verlies van geheel Brabandt; ook mede onze leger bleef altydt tot Loo liggene, maer men coute van het vertrecken, want op den 2 van hoymaend, zoo hebben de Francoysen gehaelt onder St Omaers grooten buyt, en 's anderdaegs zoo was den lieutenant van Lamootte gevangen.

Op den 23sten van hoymaend, zoo zijn de **Walen van Commene** gekomen voor de stede, een gedeelte peerden, en hebben te Roozekens Muelene diversche poorters gevangen, en eenen dood gesteken met eene lancie, en hebben den schryver van Castere gevangen, en zijn met den buyt wechgetrocken en het was zondag.

21 juli 1581 - De familie van Bethleem - SAP 395 - Folio 120
--

Lauwers van Bethleem - Jacquemyne weduwe van Jan van Bethleem - Gheeraerd de Vey ende Jan de Bergh in persone - als vooghdn van de kinderen van Christiaen van Bethleem

verbyndende in handen van Cornelis van Bethleem als voogd van Copken - tkynd van Legier van Bethleem

een ghemet lxij roeden zayland ligghende inden Wipperhouck -

Item twee ghemeten iij vierendeel preter iij roeden - bunder maete - ligghende in de prochie van Steenvoorde -

Item een half ghemet elstlandt inde prochie van Watoe -

Item twee lynnen xxvij roeden lants inden Wipperhouck -
 Item vijff vierendeel ix roeden zaeylands inden zelven houck -
 Item vijff vierendeel xiiij roeden zayland inden zelven houck -
 Item tvijde van de woonhuuze ten stede daer de moedere van tvoorseide Copken overleden es inden zelven houck -
 Item tvijde vande schuere staende ten zelve stede -
 metgaders de somme van jc iiijxx vj pond vj schele v deniers parisis dwelcke cleeft ande broeders ende zusters van tvoorseide Copken -
 al naer tvutwysen van zeker deellodt in daeten van de viijde meye xvc lxxxj onderteekent Laureyns hemlieden borghe - elck voor anderen ende een voor al - voor vercoep van de vorseide somme ende landspacht vande vorseide partijen
 Actum den xxvj july xcvc lxxxj
 Present Pieter de Roode - burghmeestes ende Gilis Pieren - schepene

23 juli 1581 – De Tinkepit – Halmen

Lauwyck de Berch heift ghecocht

jeghens **Gillis de Quidt, ende Jaeneken** zyn wyf
 een lynne zaylandt ligghende inde **Wipperhouck**,

ghemeene in een ghemet zaylant metten cooper – ghenaeamt **de Tyncke pit**,

TINKE (wvl. **TINKE**, zie IND), v. Een rivier- en vijvervisch, in de Wdb. Zeelt, fr. *tanche*. Tinken en snoeken. " Van palingen, van carpers, van *tincken* ende van alle visschen die hore voetssele halen in de wasen. " (J. Yperman.) " En 'k sag gevange *tincken* in eene vluw. " (Vaelande.) Zoo losch (scheel) zijn als eene tinke.

-- *Lossche tinke*, amsadnaam dien men toepast op iemand die scheel ziet. Eene lossche tinke van een vent, van een vrouwmensch. Die lossche tinke heeft mij verraden. Gij lossche tinke!

— Overal gebruikt. De andere namen *zeelt* en *lowe* en *slij*, die in de Wdb. staan, zijn hier niet gekend noch verstaan.

streckende metten westhende opt
 lant van Pieter DeRoo –
 tzuuthende Jan Deroo, doosthende
 ter beke

Omme de somme van vier ponden
 grooten vlaems tvoorschreven
 ghereet ghelt met de halm – ij
 schele te godspenninck – xxx
 schele te lyfcoopen ter laste vande
 blyvere

Ghealmpt over erfve ten daeghe
 als vooren

*We gingen eens bij deken De Boin
 zijn Idioticon kijken en daar
 bonden we voor Tinke; de*

bijstaande notities. Een 'tinkepit' is dus gewoon een waterput waarin er Tinken of 'zeelten'.

BLAZEN, *blies* en *bloes*, *geblazen*, b. en o. w. fr. *souffler*. Hij bloes in zijn handen van de koude.

— Wordt dikwijls absoluut genomen voor Op eene fluit, op eene trompet, op eenen hoorn blazen. Hij kan wel blazen. Wie heeft er geblazen in die uitvaart? Moede zijn van blazen.

— Met eene balpijpe doodschietsen. Een vogeltje blazen.

— Met eenen boog of vuurroer doodschietsen. Een haas blazen. Op het slagveld werd er veel volk geblazen.

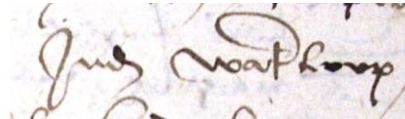
— Fig. *Geblazen zijn*, verloren zijn, te leure gesteld zijn, in den grond geholpen zijn, fr. *être perdu*. Ik ben geblazen!

— Vergrooten, overdrijven, door woorden iets veel meerder voorstellen dan het inderdaad is, fr. *exagérer*. Hij blaast wederom. Ge blaast zeker een weinig. Hij is bezig met blazen, geloof hem niet.

— Bij kalsijleggers. De steenen van eene kalsijde met den handboom oplichten zonder ze uit te nemen, en er zand of zavel onder steken om ze aldus te verhoogen. Als de steenen versleten zijn of niet dicht genoeg meer liggen, dan blaast men niet, maar men pakt uit. Overal waar gij putten of dalen vindt in deze kalsijde, daar zult gij blazen.

wat hij chrijft over de Kalsijleggers – een stuk dgrond die men de ‘Blzere’ noemt – kan dan de betekenis hebben van een stuk opgehoogde grond.

Jan de Berch filius Pri heeft ghecocht jeghens **Gillis de Quidt ende jeghens Jaeneken** zyn huusvrauwe een vierendeel zaylandt ligghende inde Wipperhouck – ghemeene ligghende in een ghemet metten coopere ghenampt **den Blazere** – van zuuden inden

Waphoop –

van noorden an e aeldynghen van Jacob Loodyck – van oosten Pieter Denys omme de somme van twaelf ponden parisis tvoorschreven ghereet ghelt – ij schele parisis te godts pennynck ende xxx schele parisis te lyfcoope ten laste vande blyvere ghealmpt over erfve den xxiiij juli 81

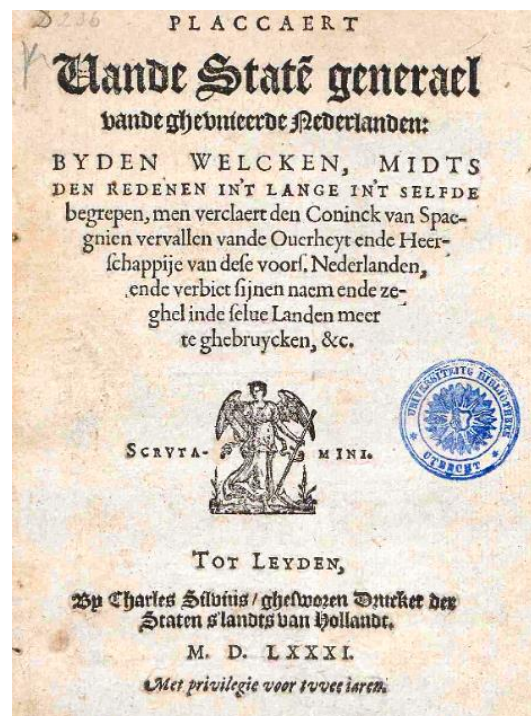
Ook voor het woord ‘blazen’ zijn we gaan kijken bij De Bo wat hij ons hierover kan vertellen. We laten de notities rond het blazen met de mond eruit – maar denken vooral aan

Op den 24sten van hoymaend, zoo zijn de Walen wederom gekomen voor de stadt op den noene, als de poorten al gesloten waren; en waren besig vele beesten uyt het gers te halene, maer ontrent den een ure zoo trocken ons goetwilligen uytte met een gedeelte borgers en soldaten, en de Walen wesende met eenige gevangenen en veel coyen, hebben't al verlaten; zy zijn gevluht en de lieden hebben hun beestialen wederomme gehadt.

Het placcaert van Verlatinghe

Op de 5de juli 1581 benoemt de Staten Generaal Willem van Oranje tot stadhouder van alle zeven provinciën.

Dit feit wordt gevolgd op de 26ste jul 1581 met de publicatie van het Placcaert van Verlatinghe

waarin men verklaart dat de koning Filips II van Spanje niet meer langer de koning van Nederland isz – of tnenisnte van de zeven procinciën is. Dit is dus in feite de onafhankelijkheidsverklaring van Holland.

12 augsutus – Van Hermelghem

Op den 12sten **van oust** zoo wasser uyt de leger te Loo wel gelicht 2000 voetknegten en ses cornetten peerden, en kwamen met 2 lange bruggen langs de vaert, en komende t'Ypre ontrent de stede hebben de bruggen ingebrocht, en men zeyde dat 't was om **Armentiers**, en faelden en trocken tusschen Rijsslele en Armentiers, en hebben't al gepillieert en gerooft, en vingen mijnheer van Vormezeele tusschen Rijsslele en Armentiers, en zijn wederomme gekeert metten buyt.

14 augustus 1581 – Yperdamcutter en het Streckstraatje – Halmen

Jan de Dammere

heift gecocht jehgens **Pieter van Bethleem ende Gheleyne** zijn huusvrouwe – te weten tvde in tvierde vande erfve ende stede daer **Clays vande Eenooede** te woonen plach – ligghende upde **Yperdam cutter** metgaeders vde inde helft vande drie delen van viij inde catheilen, staende van vooren achterwaert tot **Streckstraetken** metten oostzyde de weeze van Matheus de Pape, ghelast tvoorseide in cutterrente den heere tsjaers naer zijn advenant – Item noch tvde int veride van een half ghemet preter iiij roeden elstlant ligghende inden Oosthouck, streckende metten oostzyde jehgens thelst van Abel vande Ammeele – van noorden Cornelis van Bethleem – metgaders alzuclke tachterheden als binnen viij jaeren zoude mueghen verloope zijn van zelven goede tscoopers prouffyte Omme de somme van vierentwyntich ponden parisis tvooorschreven ghereet hgelt met de halm Ij schele parisis voor een godtspenninck Ghealmpt over erve den xiiijvan ougstmaent

17 augsutus – Van Hermelghem

Op den 17sten van oust, heeft men de bruggen tot overdragen beschikt met convoye wel 15 wagens daer aen geladen, en op den 18sten van oust, als de voetknegten wederomme keerden, zittende op de ydele wagens zijn besprongen geweest van **de Walen ontrent Pilckem**, - *Onder Boezinghe* - en daer waren vele soldaten gevangen. Op dezen en den anderen nacht te vooren hebben de Walen op 2 ofte 3 weiden de vette beesten gehaelt en zeer veel schapen ontrent der stede.

22 augustus 1581 – De Markey – Renten

Philip Baerd verbind inden handen van

Passchier Back, present ende tverband accepteerende een paertie van elstlande, groot drie gemeten een lyne, hem comparant toebehoorende liggende inden **Hamhouck** ende es de westhelft van zes gemeten twee lynen elstlands, genaemt **den Markey**, de voorseide westhelft in pachte gehouden by **Clays Wyts** ende dit in verzeckerhede, bewaerenesse, indempnityt ende garandt van zes ponden parisis tsjaers losrente – de pennynck xvj – die de dischmeesters van Ste. Bertins over de cavele van de aermen jaerlicxlossen ende houden in hypotheque op de voorschreven partie van iiij gemeten een

lynnen lands metgaders op vier gmeeten en half zaeyland ligghende inde Wipperhouck dat de voornoemde Passchier Back jeghens den comparant gecocht heeft omme by gehbreke van garante ende in ghevalle van beschaedigheyd ter cause van tverloop ende principael van de voorseide somme te altselve gheheel ofte in deele an de voorschrevene paertie van lande hier beboven te bethalene

actum den xxij in ougst xvc lxxxj

present Willem de Rycke ende Willem van Beveren, schepenen

29 augustus – Van Hermelghem

Het statenleger dat te Loo lag, brak op op de 29ste augustus. Zij slechten al de opgerichte schansen en trokken eerst naar Langemark, om daarna naar Menen te trekken.

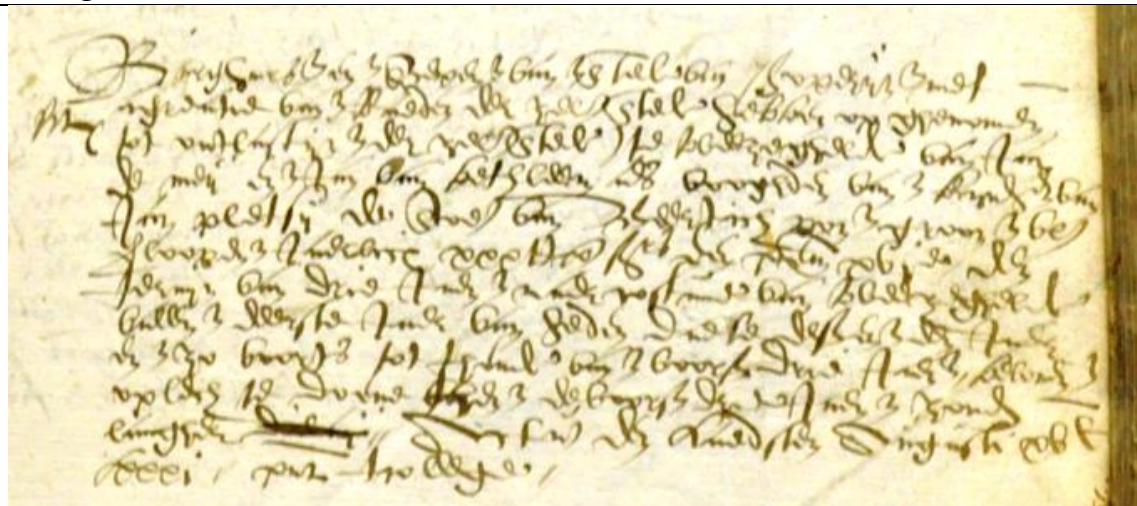
Op den kersdag van september, zoo wasser **tot Ypre** ten Besante uytgeroupen, en met groote sollemniteyt als behangen met tapijds, en voor het uytroupen zeer lange met clocken luydende, en daer was **den coninck van Spanje verclaert vijandt's landts**, en zijn seghel en het wapen van den koning geheel gerenonseert,

en dat men den eedt eenen anderen zoude moeten doen, die de Staten geliefven zoude; en ook als het uytgeroupen was, zoo wasser een borgere die de wapene van den koning, de welke stonden gevrocht in 't tapijdt, met een snyder heeft duersneden, en daer naeop de maert geworpen.

Ontrent dezen tijdt zoo heeft de legere van Loo ontrent Outryve gaen liggen en de Francoysen ontrent Boufyn, en de Walen niet verre van daer, **en die van Rousbrugge** hebben overal zeer geloopen en alle dage voor Ypre, Dixmude die beesten gehaelt.

Poperinge blijft dus gevangen zitten tussen de Walen te Rousbrugge en het Statenleger te Ieper.

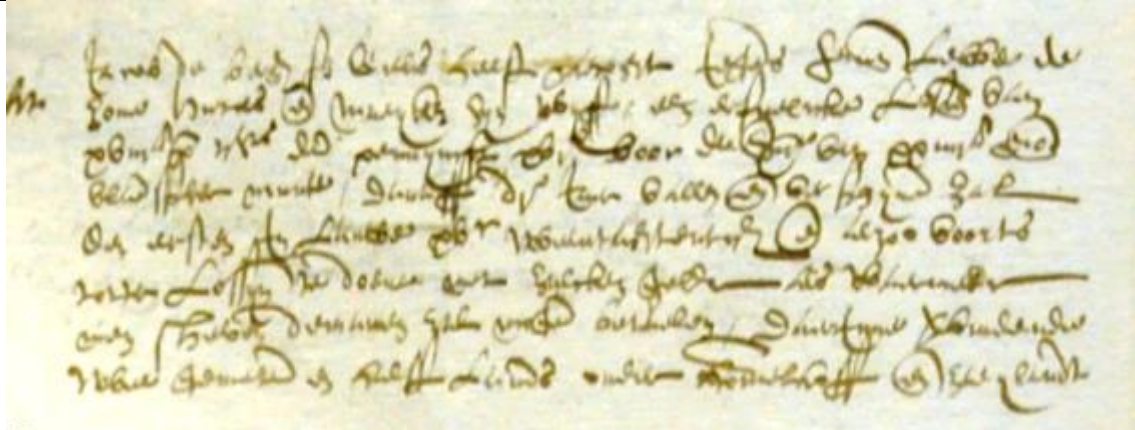
30 augustus 1581 - SAP 395 - Folio 121

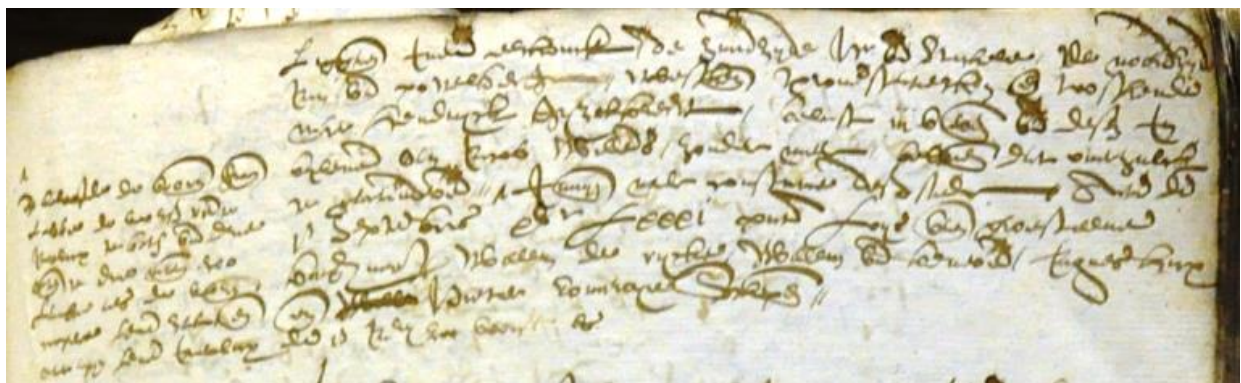
Burghmeesters ende schepenen van de stede van Poperinge met agreatie van de raeden der zelve stede - hebben opghenomen tot ontlastynghe der zelve stede te weezeghelde van Jan de Mey ende Jan van Bethleem als vooghden van de kiynderen van Jan Pletsy de somme van veertich ponden grooten vlaemsch - verloopende jerlicx xxxx pond parisis sjaers - den penninc xvj - den termyn van drie jaren naer coustume van de weezeghelde -

vallende deerste jaer van heden daete deser een jaer ende also voorts tot thende van de
 voorseide drie jaeren -
 belovende oplech te doen thende de voorseide drie jaeren - zonder langher
 Actum den laedsten agusti xvc lxxxj - present tcollege

1 september 1581 – Een lening voor Frans Lebbe en Maeyken - SAP 395 - Folio 120

Jacob de Berch filius Gillis heeft ghecocht jehens Frans Lebbe de zone Pieters ende
 Maeyken zyn wyff -
 een erfvelicke losrente van xvij pond tsjaers - den penninck xvj - voor de somme van xxiiij
 pond grooten vlaemscher munte -
 danaff djste jaer vallen ende verschynen zal den eersten in lauwe xvc tweentachtentich ende
 alzoo voorts totter lossynghe te doene met zulcken gelde als waarmede men sheeren
 domainen zal moghen betaelen -
 daerinne verbindende twee ghemeten en half lands onder hommelhoff ende zaylandt
 liggheende inden Eeckhock -
 de zuudzyde Pieter van Stichele - de noordzyde Jan de Pottelberghe - twesthende
 Provenstraettken end toosthende meester Hendrick Ghyzelbrecht -
 belast iij vierendeel in byleven van Jacob Willems zonder meer - belovende dat overzulck te
 garenderen -
 inninghe naer coustume deser stede -
 Actum den jste september xvclxxxj -
 present Loys vande Goesteene ende Pieter Rouvroye – schepen

1 januari 1581 - SAP 395 - Folio 121- Renten

Jacob de Bergh filius Gillis heeft ghecocht jehens Franchois Lebbe - de sone Pieters ende Maeiken zyn wyff -

een erfvelicke losrente van viij pond parisis tsjaers losrente - den penninck xvj -

voor de somme van hondert zessenderhich ponden grooten vlaemsscher munte danaff tjste jaer vallen zal den jste in lauwe xvc lxxxij

ende alzo voort totter lossynghen te doene met zulcken gelde als waermede men sheeren

domainen zal moghen betaelen

daerinne verbindende

vijff lynnen preter iiij

roeden ligghende inden

Lyssenthouck - - de

westzyde Jan van

Bethleem - doostzyde

Gheleyn de Vynck -

tzuudhende Jan van

Bethleem -

tnoordhende Jacob

Zanneken -

Item iij ghemeten en

half xxvj roeden landts

ter stede daer Jacob de

Bergh nu woont inde

Lyssenthouck - de

zuudzyde de stede

Pieter van Stichele -

toosthende de zelve de

noordzyde de beke -

twesthende Jacob

Loodyck -

Item iiij lynnen iiij

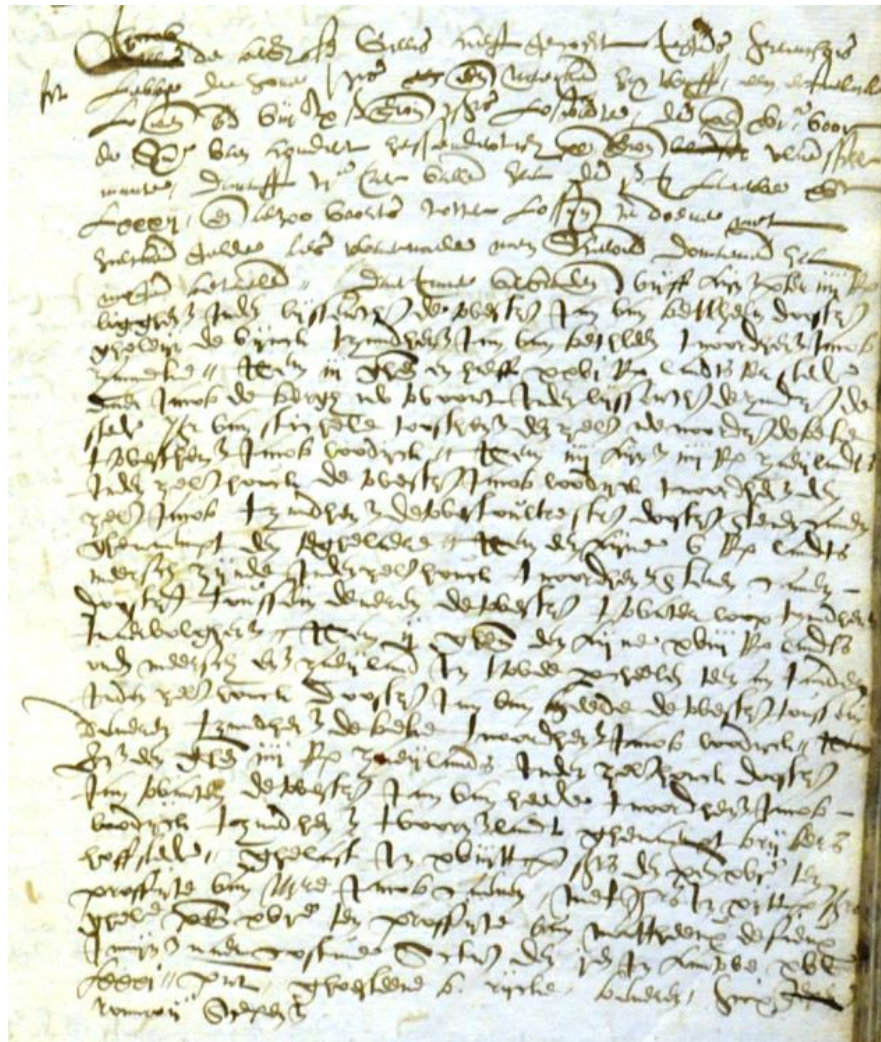
roeden zaylandts inde

zelve houck - de

westzyde Jacob

Loodyck - tnoordhende

den zelve Jacob -

tzuudhende de Westoultstraete - doostzyde Steven Canen - ghehaemt **de Teghelaere**

Item een lyne v roeden landts meersch zynde inden zelve houck - tnoordhende Steven

Canen - doostzyde Toussain Deveren - de westzyde twaterloop - tzuudhende tnaervolghende

Item ij ghemeten een lyne xvij roeden landts - een meersch ende zayland in twee parcheelen -

teen an tanderen inden zelve houck -

doostzyde Jan van Heede - de westzyde Toussain Deveren - tzuudhende de beke -

tnoordhende Jacob Loodyck

Item een ghemet iiij roeden zaylands inden zelve houck - doostzyde Jan Wanten - de

westzyde jan van Heede - tnoordhende jacob Loodyck - tzuudhende tvoornoemde landt

ghenaempt **Bryckers hofstede** -

ghelast in xvij pond parisis tsjaers den penninck xvj -

ten proffyte van meester Jacob Canen metghaders in xij pond parisis sjaers gheldende den

penninck xvj ten profyte van Mattheus De fieux -

inninghe naer coustume -

Actum den jste in lauwe xvc lxxxj

Present Ghoesteene burghmeester - Rycke - Beveren - Snix - Rouvroy - schepenen

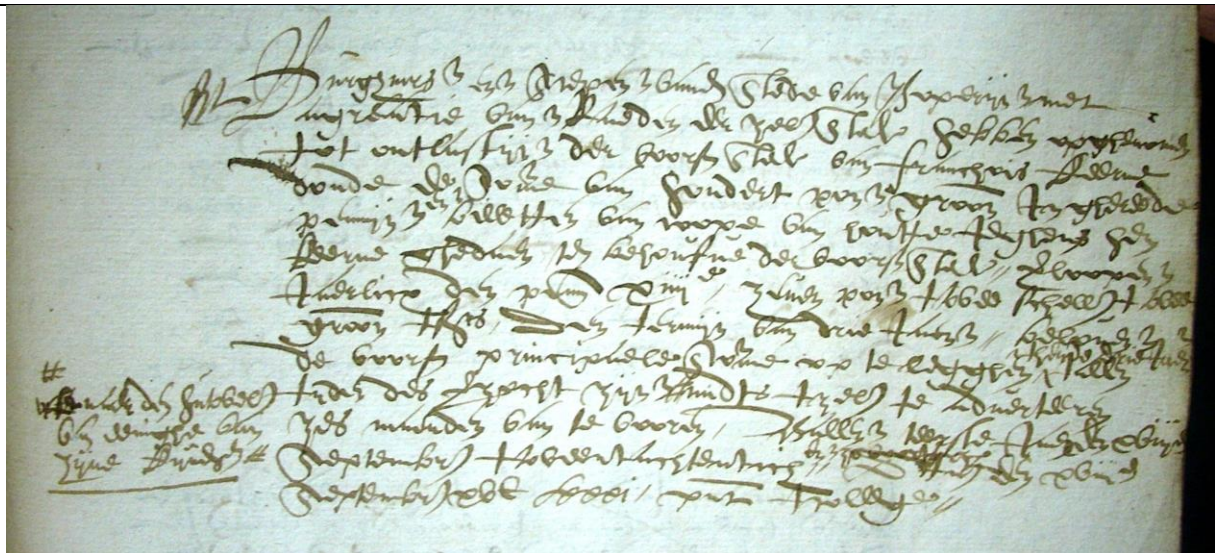
3 september 1581 - SAP 395 – Goederen afgenomen op de vaert van Reninghe - Folio 121 verso – Renten

Burghmeesters ende schepenen der stede beloven te garanderen Christiaen Liebaert van alzulcke borchtocht als waerinne hy hem verobligiert heift binnen den stede van Ypere voor Matthys Daeten - Cornelis Stilte - Jan Jacobssone - de weduwe Philippe Billaert ende Maerten Aleman -

ter cause van zeker goedynghen hemlieden toebehoorende op de vaert van Renynghe affghenomen

Actum den iijde september xvc lxxxj

18 september 1581 – Poperinge neemt een lening op – Renten

Burghmeesters ende schepenen vanden stede van Poperynghe

met agreatie vanden raede der zelve stede,

hebben opgekommen tot ontlastynghe der voorseide stede van **Franchois Keerne doude**

de somme van hondert ponden grooten in ghereede pennynghen ende billetten van coope van houtte, jeghens hem Keerne ghedaen ten behoufve der voorseide stede,

verloopende jaerlicx den penninck xiiijde zeven ponden twee schellinghen twee grooten tsjaers den termijn van drie jaeren

belovende tjste de voorseide principaele somme op te legghen – omme de drie jaer –

allen tyden des verzocht zijnde – naer den huwelick van eenighe van zijne kynderen –

midts tzelve te adverteeren zes maenden van te vooren – vallende teerste jaer te xvijij septembris tweetachtentich

Actum den xvijde septembris lxxxj

Present tcollege

15 september 1581 – Hansken, 't kind van Hendrick Annoodt - SAP 321

Gheleyn de Conynck, vooght van **Hansken**, tkynd van **Hendrick Annoodt**,

in patrimonie hem opgekommen by den dood van zijne vaedere ende moedere –

Eerst de erfve onder thuus, staende op de Coutere daer de voorseide zijn vaedere te woonen plach met de ander woonste daeran – streckende an thommelhoff van Caerle Doene, van westen dhoirs ende aeldynghen van Clays Regier ende van oosten Clays vande Eennoode – ghelast in de Couterrente den heere.

Item het huuselken daer zynen vaedere te woonen plach, te weten de woonste scheedende op de middel van de vierstede

Item een zwarten laeken mantele

Item een steenen canne

Item twee tinnen plateelen emt drie schreven

Item twee ander tinnen plateelen met vier schreven

Item een tonne met een hulle

Item twee tinnen pynten ende een zoudvat

Item moet ontfanghen vande gheereede ghelden xxx pond vj schele vj deniers.

Item moet noch ontfanghen van Jan de Schryvere van coope van zeker cfatheilen par cedulle vnde 1° payment x pond parisis

Item moet noch ontfanghen van tzelve cooper als vooren van de laetsten payment x pond x schele parisis

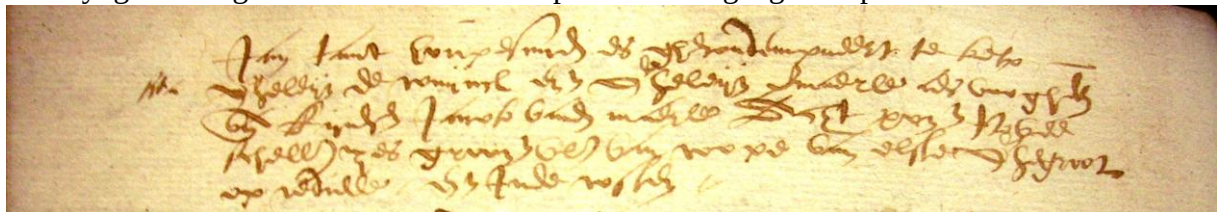
Men houdtet by.

Actum den xvde september xvc lxxxj – borghe Gheleyn vande Maerle – 1587

20 september 1581 – Het gerecht - SAP 244

En in deze omstandigheden werkte het gerecht van Poperinge nog:

Jan Tant, houpesnyder, es ghecondempneert te bethaelen **Gheleyn de Conynck ende Gheleyn Vermaerle** als vooghden vande kynderen **Jacob van de Maerle**, acht ponden twee schellynghen zes grooten vlamsch van coope van elst – ghegroot op cedulle ende kosten.

Op de 23 september 1581 krijgen we de volgende veroordelingen:

Maillard vande Eennoode

es ghecondempneert te bethaelen **Lauwers de Byzere** de somme van xx pond parisis spruutende van coope van **hoppe** – ghegroot op cedulle ende inde kosten

Jacob de Haene es ghecondempneert te bethaelen tsterfhuus van **Jacob Bollaert** de somme van xxxvi pond parisis reste van coope van **hoppe** – ghekent op cedulle –

par pours van den verweerder ende voorts den verweerder ghecondempneert inde mysen van xij pond parisis tgen proffyte vande gheneneralen aermen deser stede ende kosten

Willem Legier es ghecondempneert te bethaelen **meester Geeraert Baervoed** – *de chirurgijn* - de somme van xij pond parisis van zeker cuere ghedaen tghebben op zyn kynd – ghegroot ende kosten

25 september 1581 – Het leger der staten te Duinkerke - Heindericx
--

Het leger der staten onder het gebiedt vanden prince van Espinoy, quam op den 25ste september 1581, ontrent Duynkercke liggen, om versekerden onderstant te geven aen de fransche troepen die den hertogh van Anjou door Cales naer Vlaenderen sont.

Den prince van parma, om de comste der fransche troepen naer Vlaenderen te beletten, ginck met sijnen legere tusschen Brouckburgh ende Duynkercke liggen. Dewijl het leger der staten sich niet sterck genoeg achte, om 't gone des conincx te wederstaen, trock het onder Duynkercke in eene voordeelige standtplaets. Den prince van Parma, bemerckende datter luttel bate voor hem aldaer te winnen was, ging met sijne benden Doornycke belegeren.
Het staten leger ging Oudenaarde belegeren.

7 oktober 1581

Op dezen tijdt, zeyde men, Dornike te zyne zeer sterck beleyt, want de geheele macht van de Walen lag daer vooren; op dezen tijdt zoo was de vaert van Ypre zeer belemmert, want **de Walen van Rousbrugge** namen vijf schepen t'eene gadere, al meest met ingels bier en ander coopmans goed, en daer naer namen zy de vente van Dixmude, komende naer Ypre.

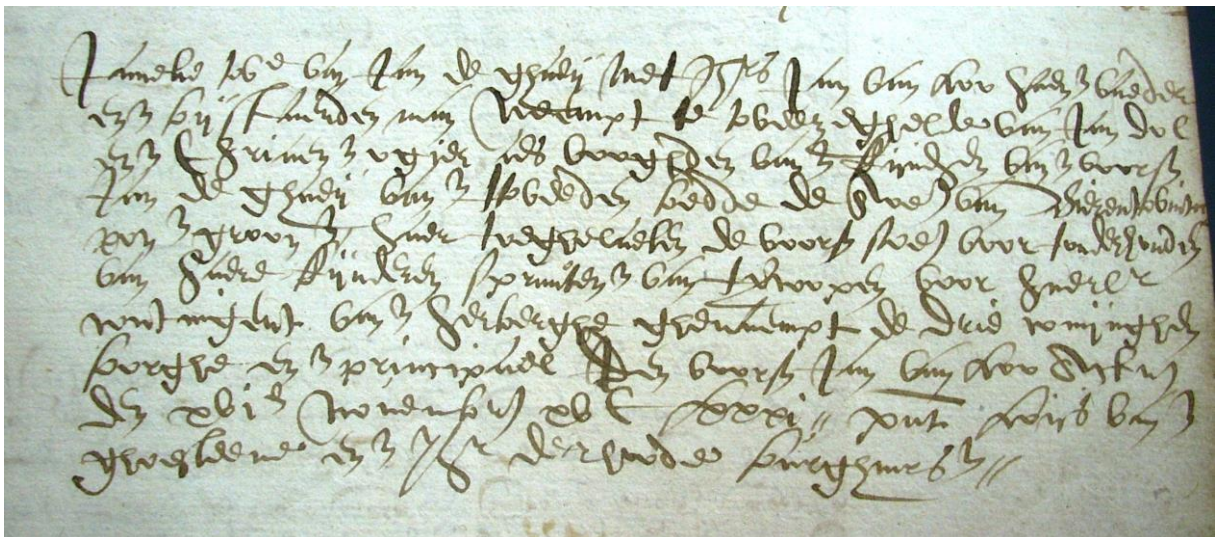
2 oktober 1581 – De Steenbrugge in de Potterstraat – Halmen

Loys vande Goosteene heift ghecocht
jeghens **Jan Hauwe ende Mayken** zijn huusvrouwe
een huus, erfve ende cathelen staende inde **Pottertraete ande steenbrugge**
dtreckende van voorenste achterwaert totter erfve van Jooris vande Goesteene, metter
zuudtzyde inde beke ende dat omme de somme van tweenvichtich ponden grooten te betaelen
vande ervachticheid in een jaer – thien pondg rooten vlaemsch ende van dien voorts van jaere
te jaere tot te vulle betaelynghe teghen thien ponden grooten tjaers
thien schelle voor een godtspenninck –
xij ponden parisis voor een hoofcleet –
xiiij ponden ende xiiij schele parisis ten lyfcoope
Ten laeste van de blyvere
Ghelast als van ouden tyden ghelast es
Ghealmpt voorts over erfve den ijde octobris lxxxj

Op 22 oktober gaf Doornik zich over aan de Malcontenten. De prinses van Anthoin, die de verdediging geleid had, kreeg toelating om de stad te verlaten.

Jacob Floor filius Maillaert neemt te weezeghelde van **Jacob Merlevede ende Jan vande Voorde** - vooghden van de kinderen van **Chrsitiaen Merlevede** filius Jans –
de somme van acht ponden grooten verloppende jaerlicx vj pond parisis - den penninck xvj -
den termyn van drie jaeren die vallen zal Sint Maertensdach lxxxij
ende also voort van jaere te jaere tot dhende vande drie jaeren - belovende thende de
voorseide drie jaeren oplech te doene van voorseide viij pond grooten ten geliefte vande
voorseide vooghden op verbuerte van xij pond parisis ten proffytte van de aermen van Sinte
Bertins –
ende xij pond parisis ten proffytte vande voorseide weeze -
borgeh ende principael Eloy Moreel -
Actum den xiiij novembris xvc lxxxj
Present Willem Scherrier -vervanghende Jan de Groote - burghmeester

16 november 1581 – Herberg De Drie Conynghen – renten

Janneke, weduwe van Jan de Gaey

metghaders **Jan van Loo** haeren vaeder, haeren bystaenden man,
neemt te weezeghelde van **Jan Dol ende Christiaen Ogier** als vooghden van de kynderen
van de voorseide Jan de Gaey vande tweeden bedde
de penningen van vierentwintich ponden grooten haer toeghevallen de voorseide somme van
voor t'onderhouden van haere kynderen
spruutende van tvercoopen voor haerlieders contingent van **de herberghe ghenaeemt de drie
conynghen**, borgeh ende principael den voorseide jan van Loo
Actum den xvj ste november xvc lxxxj
Present Loys van Ghoesteene ende Pieter Deroode, burghmeesters

20 november 1581 – Een sauvegarde voor Poperinge en de taksen - Resoluties B – SAP

Ter verghaderynghe vander wet, raed ende notable
es gheresolveert te continueren de contributien verheescht by die van de financien sconyncx
totter somme van zeven hondert ghuldenen de maendt,

op de conditien ende beneficien van de voorghaende **saulvegarde** voor vier maenden
incommende den eersten deser maend
Actum den xxste novembris xvc lxxxi

Item gheconsenteert de continuatie vande maendeghelde ter somme van iiijc ponden grooten
voor de jeghenwoordighe maend novembris, op de conditien ende reserven van de voorleden
resolutien

Actum eodem

Item omme te helpen vinden de groote ende excessive verachterynghe vande stede ende
loopende lasten penninghen ende contriburien van tghemeente
es gheresolveert by burchmeesters, schepenen, raeden ende notablen deser stede,
datmen sal heffen van alle coopmanschepen, ghoeden ende waeren diemen sal transporteren,
voeren ofte draeghen vut der stede, den taux hiernaer volghende,
incommende den 1ste van de toecommende maend decembris tot wederroupen

Te wetene van

Tarwe ende rugghe, de raziere vutgaende ende te betaelen byden ghonnen dies doende
ontvoeren ofte draeghen – ij schel parisis

Meer ofte min naer advenante

Sucrioen, havere ende alle andere graen vutgaende als boven, de raziere – i schele parisis

Meer ofte min naer advenante

Tzout de raziere vutgaende als boven – ij schele parisis

Min ofte meer naer advenante

Smedecoolen ende andere coolen vutgaende als boven de raziere – 1 schele parisis

Meer ofte min naer advenante

Fasceelhout viij ende viij vutgaende te betaelen van thondert byde gheonne dat doende
vutvoeren ofte draghen – iij schele parisis

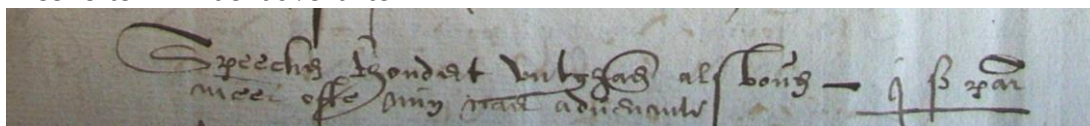
Meer ofte min naer advenante

Houpen van tduust vurghaende als boven – iij schele parisis

Meer ofte min naer advenante

Schurtse de waeghen vutgaende als boven – ij schele parisis

Meer ofte min naer advenante

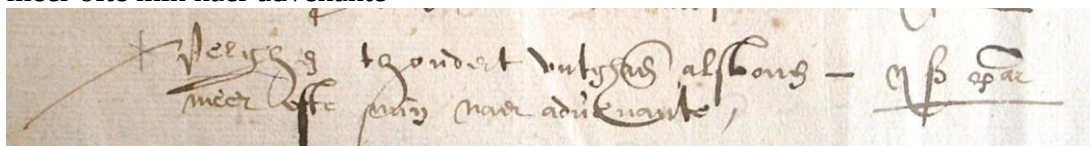

Speecken thondert vutgaende als boven – i schele parisis

Meer ofte min naer advenante

Velghen thondert vutgaende alsboven – ij schele parisis

meer ofte min naer advenante

Tyzere thondert vutgaende als boven – ij schele parisis

Meer ofte min naer advenante

Vischen, haerynck, zalm de tonne vutgaende als boven – ij schele parisis

Halfve tonne ende quart naer advenant

Zeepe de tonne vutgaende als boven – iij schele parisis

Halfve ende quaert naer advenante

Folio 13

Ingelsch bier ende andere vutgebrauwen bieren, de tonne vutghaende als boven – iiij schele parisis – halve ende quart naer advenante

Ingebrauwen bier vutghaende als boven – ij schele parisis – halve en quart naer advenante

Lakenen, foreesten, carsagyen, groot ofte cleene, ghecocht ter halle ofte elders te betaelen by den coopere, elck halveken lanck boven de xx ellen – ij schele parisis

Andere lanck xx ellen ende daeronder – elck halveken – i schele parisis

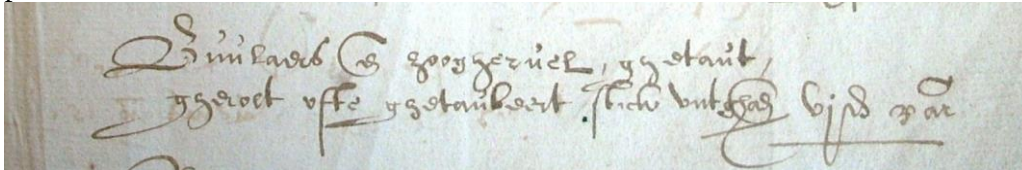
Zoollen tstick vutgaende by den ghonnen dat transporterende – iiij schele parisis

Huuden, overleir, ghetaut ofte onghetaut, vutghaende als boven tstick – ij schele parisis

Vellen ghetaut ofte onghetaut t'stick – i schele parisis

Bezane ende tcalfvel de douzaine vutghaende als boven – 1 schele parisis

Buulaers ende zooghervel ghetaut gheroet ofte ghetaubeert tstick vutghaende – vj deniers parisis

Bayen gheheele outrefyne t'stick vutghaende te betaelen byden gheonnen die transporteerende – ij schele parisis – de halfve naer advenante

Baeyen fyne ende adnere ghehaele vutghaende als boven – 1 scheel parisis

Baeyen, grogreynen, saeybaeyen t'stick vutghaende als boven – vj deniers parisis

Ghaerne tpondt vutghaende – i schele parisis wolle ghewasschen vutghaende omme te ver vercoopen – tpond – vj deniers parisis

Tlandt ter coope, te betaelen byden coopers ten daeghe van de halme – den xxste penninck

Verbiedende wel espresselick een yeghelick wie dat zy, eenighe van de voorseide ghoeden ten vutghanghe te laten passeren zonder prompte betaelynghe an de pachtere, op de boete van iij pond parisis, van elcken sticke, tonne ofte maete te bedeelene in drien te wetene den disch, aenbryngher edne officie tzy bailly, ampmann, dienaers ofte andere officieren beslach vermoghende ende dat op heerlicke exequutie ende inninghe

Actum eodem

Andermael gheresolveert by drie colegien ende ghepubliceert den xxix novembris 1581

27 november 1581 – De Franse troepen in de streek – Pauwels Heindericx
--

Op de 27ste november kwam het fransk leger, onder het gebiedt van den grave De Rochepot ende andere capiteynen, van Cales naer Duynkercke. *Het Franse leger kwam dus het statenleger versterken.*

Al die troepen gingen liggen tot Ramscappelle, Sint Joris ende Wulpen, welcke prochien dit jaer tot dan 't alderminst hadden moeten onderstaen; maer gelijck sy daer acht dagen bleven, maeckten ze de inwoonders der selve arm.

Alsoo den meerderen deel der inwoonders van hondschoote hunlieder stadt verlieten, om den moedtwillichheden ende rooverien der soldaten te ontgaen welcke aldaer dagelick doortrocken, waerender vele dier menschen, die in beslotene steden gingen woonen, o mte geruster hunne neringen ede handtwerck in de saeyen te connen uutoefenen.

De inwoonders der Casselrie hebben gedeurende desen somer wonderlicke groote schaden door de legers ende voornamentlick door 't gone der staeten onderstaen.

Noch kercken, noch cloosters, noch huysen, niets wiert van hun gespaert. Sy beroofden de kercken van hunne looten goten, van hun yserwerck ende vander clocken dieder noch bleven, alle de goederen welcke onder hun bereyck vielen hielden ze voor goeden buyt; de

lantslieden, waer sy macht over sagen, handelden sy niet alleen medoogeneloos, maer sloegen ende pijnigden dese om geldt af te persen; bovendien wierden de vrouwen die in handen deser wulpsche mannen vielen, mishandelt ende vercracht.

3 december 1581 – De brouwketels geroofd te Poperinge - Augustyn van Hermelghem

Op den derden van december, 's zondags nuchtens ten 3 uren ofte ten 4 uren, zoo trock alle het garnisoen uyt Ypre – *een deel van het statenleger* - met de goedwillige peerden, en namen hun wech naer **Poperinge**, en hebben daer alle de brauwers ketels gehaelt uyt de stede, en ook mede de backers ovens in geslegen, nemende noch met hun alle de gevangenen, en bringende naer de stede, en men zeyde hadden zy geressisteert geweest zoo zouden zy 't vier daer ingesteken hebben, maer die van Poperinge en zeyden toe geen zaken, aldus stond overal zeer kwalijk, en men zeyde dat de geheele macht van de Walen van voor Dornike getrocken was naer Audenaerde.

Op den 10sten van december, op eenen zondag, zoo kwam de bende van de Blau Rockx wederomme t'Ypre in, en men verwachtte noch 2 vendels voetknegten, te wetene Costere en Bruck, en 2 dagen daer te vooren hadde capiteyn Velle en Herreman gemonstert, elk een vendele; alzoo stond hier in de stede te geraeken 6 vendels en 2 cornetten peerden, aldus en wiste men niet watter stond te geschieden. Op den zelve 10sten 's nuchtens zijn de Walen van Rousbrugge gekomen en hebben een schip met wynen gehaelt ten versten Overdrage; aldus en stond noch niet zeer wel.

Op den 12sten van december, zoo kwamen beyde de vendels in, en hadden in de Pille gelegen tot dit mynheer liefde, en men dede die op de Halle gaen tot zy des anderdays geforriert waren, en daer en waren geen hondert mannen in beyde de vendels, en men zeyde dat de Walen oplichten van voor Dornike, en de twee vendels versterkten zeere, want zy terstond volk opnamen, alle dat zy crygen konsten.

Ontrent Kersdag, zoo kwamen de Walen met een groot gedeelte volk tot Roeselare, er lag daer zeer veel peerdevolk en voetvolk, en daer was groote jammer van het volk dat vluchte bin der stede, en dagelijks zoo kwamen en vingen al dat zy crygen konsten, en op den 6 van januarius, zoo was Jan Lauwers te gelde gesteld, om dies wille dat hy zoude gezonden hebben een...naer Ryssel met een brief; aldus stond over al noch zeer kwalijk

21 december 1581 - SAP 395 - Folio 122
--

Jan de Brune - Jan Voghelen ende Jacquemynken vande Voorde - weduwe van Jacob Merlevede - tsamen met meer anderen hoirs ende aeldynghen van wylen Pierken tkind van Jacob vande Voorde - compaererende in persoonen voor onderschreven schepenen - hebben ghestelt ende gheconstitueert huerlieden zeker ende borghe – te wetene de voornoemde Jan Brune ende Jaquemynken vande Voorde met de persoon van Pieter Fermyn ende de voornoemde Jan Voghelen met den person van Chrisiaen Quidt voor de lichte van zulcke penninghen als zy reseptivelick schuldich zyn te heffen vande goede hemlieden opgecomen by den dood van tvorseide Pierken vande Voorde – begrepen in de borgschap vande voornoemde Chrsitiaen de Quidt - zulcke alimenatie als competeert Jan de Quidt zynen zone - staende te lichten by den voornoemde JanVoghelen twelcke volgende zyn de voorseide borghe daer nar ghecodempneert by Pieter de Roode - burghmeester ende Willem van Beveren - schepene - den xxj december 1581

[illegible]